

PÄRNUMAA
ARENDUSKESKUS

MAJANDUSAASTA ARUANNE

aruandeaasta algus: 01.01.2023

aruandeaasta lõpp: 31.12.2023

sihtasutuse nimi: Sihtasutus Pärnumaa Arenduskeskus

registrikood: 90014158

tänavanimi ja maja number: Ringi tn 35

linn: Pärnu linn, Pärnu linn

maakond: Pärnu maakond

postisihthumber: 80012

telefon: +372 5551 7755

e-posti aadress: info@parnumaa.ee

koduleht: www.parnukobar.ee

Sisukord

Tegevusaruanne	3
Raamatupidamise aastaaruanne	20
Bilanss	20
Tulemiaruanne	21
Rahavoogude aruanne	22
Netovara muutuste aruanne	23
Raamatupidamise aastaaruande lisad	24
Lisa 1 Arvestuspõhimõtted	24
Lisa 2 Raha	25
Lisa 3 Nõuded ja ettemaksed	26
Lisa 4 Maksude ettemaksed ja maksuvõlad	26
Lisa 5 Kasutusrent	27
Lisa 6 Võlad ja ettemaksed	28
Lisa 7 Võlad töövõtjatele	28
Lisa 8 Sihtotstarbelised tasud, annetused ja toetused	28
Lisa 9 Tulu ettevõtlusest	30
Lisa 10 Jagatud annetused ja toetused	31
Lisa 11 Mitmesugused tegevuskulud	31
Lisa 12 Tööjõukulud	32
Lisa 13 Muud kulud	32
Lisa 14 Intressitulud	32
Lisa 15 Seotud osapooled	32
Aruande allkirjad	34
Vandeauditori aruanne	35

Tegevusaruanne

Pärnumaa visioon: **Pärnumaa – ühiselt uue energiaga.**

Näeme Pärnumaad vabatahtliku koostöö kooslusena, kus avalik-, era- ja vabasektor loovad koos väärtusi ja edendavad elu. Pärnumaa arengu võimetegur on siin tegutsejate ühisosa ja koostöö. Ühise kasu saamine läbi asjalike ja sõbralike suhete ning tõhusate ja tulevikku vaatavate ühistegevuste on maakonna tasakaalustatud arengu peamine sisu. Nii mõtestamegi tulevikus Pärnu maakonda ennekõike kui ühisele identiteedile rajanevat laiapindset koostööplatvormi. Uut luues peame silmas siin varem loodu väärtust. Minevikust õppides ja tulevikku kujundades edendame Pärnumaa elu. Paneme üheskoos maakonna inimeste hüvanguks tööle uued taastuvenergia allikad, uued kiired ühendused maal, merel, õhus ja küberruumis. Arvestame ja kasutame loodushüvesid, sh energiaallikaid kestlikult. Energia on jõu võime teha tööd. Uus energia toob Pärnumaale nii uue tehnoloogia, uued ühendused kui innovatsiooni, uued kompetentsid ja uued inimesed. Ühendame oma inimeste jõu, loomingulisuse ja tarkuse, et panna siin rajatavad uued võimalused parimal moel meie inimeste jaoks tööle (Arengustrateegia Pärnumaa 2035+).

Sihtasutus Pärnumaa Arenduskeskus on asutatud Pärnumaa Omavalitsuste Liidu ja Pärnu linna poolt ning äriregistrisse kantud 29.12.2017.

SAga Pärnumaa Arenduskeskus ühines 03.01.2018 sõlmitud ühinemislepingu alusel SA Pärnumaa Ettevõtlus- ja Arenduskeskus ja 27.04.2018 sõlmitud ühinemislepingu alusel SA Pärnumaa Turism.

Pärnumaa Arenduskeskus on Pärnumaa omavalitsuste poolt maakonna tasakaalustatud arenguks loodud sihtasutus, mis kavandab Pärnumaa arengut, arendab ettevõtlust, noorte ettevõtlikkust ja ettevõtlusõpet ning kodanikuühiskonda. Edendab rahvatervist ja siseturvalisust, rahvusvahelisi suhteid ning viib ellu maakonnaüleseid projekte. Arenduskeskus kuulub maakondlike arenduskeskuste võrgustikku. Koostöös maakonna, riigi ning rahvusvaheliste võrgustike ja partneritega rakendatakse oma teadmisi ja kogemusi maakonna tasakaalustatud arenguks. Pärnumaa Arenduskeskus on arengustrateegia „Pärnumaa 2035+“ eestvedajaks ja peamiseks elluvijaks. Sihtasutuse tegevuse üldiseks eesmärgiks on Pärnumaa elanike heaolule ja sotsiaalsele sidususele, majanduse konkurentsivõimele ja kestlikule arengule aktiivne kaasaaitamine ning selleks vajalike tegevuste algatamine ja elluviimine. Sihtasutuse konkreetseteks eesmärkideks on Pärnumaa arenguga seotud tegevuste elluviimine, regionaalarengu- ja planeerimisalaste ülesannete täitmine, ettevõtluse, kohaturunduse ja kodanikuühiskonna arengule kaasaaitamine ning hariduse, sotsiaali, kultuuri, spordi, rahvatervise ja turvalisuse valdkondades maakondliku koostöö võimestamine, siseriiklike ja rahvusvaheliste organisatsioonidega koostöö ning nendega seotud teavitustegevuse maakondlik korraldamine ja elluviimine.

Pärnumaa Arenduskeskuse visioon on olla esmane, asjatundlik ja tunnustatud koostööpartner Pärnumaa arenguga seotud valdkondades. Pärnumaa Arenduskeskuse missioon on inspireerida maakonda arenema, olles kompetentseks eestvedajaks, tasakaalustajaks ja väärikaks Pärnumaa identiteedi hoidjaks.

SA Pärnumaa Arenduskeskuse nõukogu ja juhatus

SA Pärnumaa Arenduskeskuse nõukogu on kuueliikmeline ja juhatus üheliikmeline.

Nõukogu esimees:

Irina Talviste – Pärnu abilinnapea

Nõukogu liikmed:

Lauri Luur – Tori vallavanem (nõukogu aseesimees)

Ülle Vapper – Põhja-Pärnumaa vallavolikogu esimees

Silver Smeljanski – Pärnu abilinnapea

Kadri-Aija Viik – Saarde vallavolikogu aseesimees

Ene Täht – Pärnu abilinnapea

Juhatuse liige:

Erik Reinhold

Aruandeperioodil toimus neli nõukogu koosolekut, neist üks e-maili koosolek. Nõukogu koosolekutel kinnitati 2023. aasta eelarve, 2022. majandusaasta aruanne, 2023. aasta lisaeelarve, anti juhatuse poolt ülevaade 2023. aasta tegevustest ja toimus 2024. aasta eelarve esimene lugemine.

SA Pärnumaa Arenduskeskuse koostööpartnerid ja töötajad

SA Pärnumaa Arenduskeskus peamised ja suuremad lepingulised koostööpartnerid 2023. aastal olid Rahandusministeerium, Regionaa- ja Põllumajandusministeerium, Pärnumaa Omavalitsuste Liit, MTÜ Maakondlikud Arenduskeskused, Pärnu Linnavalitsus, Kodanikuühiskonna Sihtkapital, Euroopa Komisjon. Tegevuste finantseerimiste osakaal oli järgmine: Rahandusministeerium ning Regionaal- ja Põllumajandusministeerium 31%, Pärnumaa Omavalitsuste Liit (maakonna maaomavalitsused ja Rahandusministeeriumi arendustegevuse toetus) 26%, MTÜ Maakondlikud Arenduskeskused 17%, Pärnu Linnavalitsus 10%, teiste finantseerijate (SA Kodanikuühiskonna Sihtkapital, Euroopa Komisjon ja muud) osakaal oli kokku 16% kogufinantseerimistest.

Arenduskeskuse keskmine töötajate arv oli aruandeperioodil 14. Lisaks juhatuse liikmele töötasid organisatsioonis aruandeperioodil maakonna arendusjuht, maakonna turundusjuht, noorte ettevõtlikkuse ja tööhõive projektijuht, alustavate ettevõtjate konsultant, ettevõtluse- ja ekspordikonsultant, ettevõtlusinkubaatori projektijuht, rohekobara projektijuht, mittetulundusühingute konsultant, väliskoostöö spetsialist, rahvatervise ja turvalisuse koordinaator ning spetsialist, büroojuht, raamatupidaja.

	2023	2022	2021
Palgakulu jaotus töötamise liikide kaupa, eurodes	396 052	325 205	290 468
töölepingu alusel töötavad isikud	314 187	270 621	247 192
juhatuse liikme tasu	36 000	33 600	27 600
võlaõiguslikud lepingud	27 756	12 802	7 626
ühiekordne lisatasu	17 866	7 147	8 050
kasutamata puhkuse hüvitis	0	804	0
haigushüvitis	243	231	0
Töötajate arv lepingute kaupa			
juhatuse liikme leping	1	1	1
tööleping	13	12	12
võlaõiguslik leping	19	15	12

Tulud, kulud ja tulem

eurodes	2023	2022	2021
Põhitegevuse tulud	950 651	765 397	1 302 402
Intressitulud	30	30	27
Põhitegevuse kulud	949 394	750 123	1 291 965
Aruandeaasta tulem	1 287	15 304	10 464

Peamised finantssuhtarvud ja nende arvutamise metoodika

	2023	2022	2021
Tegevustulude muutus	24,2%	-41,2%	62,8%
Tulu ettevõtlusest, muutus	65,6%	-18,5%	151,3%
Lühikohustiste kattekordaja	1,83	2,38	1,49
Tööjõukulu osakaal tegevuskuludes	60,5%	61,8%	62,8%

Tegevustulude muutus (%) = (tegevustulu aruandeperioodil – tegevustulu eelneval aruandeperioodil) / tegevustulu eelneval aruandeperioodil) x 100

Tulu ettevõtlusest, muutus (%) = (tulu ettevõtlusest aruandeperioodil – tulu ettevõtlusest eelneval aruandeperioodil) / tulu ettevõtlusest eelneval aruandeperioodil x 100

Lühikohustiste kattekordaja (kordades) = käibevara / lühiajalised kohustused

Tööjõukulu osakaal tegevuskuludes = (tööjõukulud/(tööjõukulud + tegevuskulud)) x 100

Maakonna arendustegevused

Maakonna arendusjuhi ülesandeks on strateegiline kavandamine, ruumiline planeerimine, uuringute läbiviimine, maakondliku arendustegevuse koordineerimine, riiklike programmide realiseerimine maakonnas ja arendusmeeskonna eestvedamine.

Maakonna arengut suunavateks dokumentideks on Pärnu maakonna planeering (2018), arengustrateegia „Pärnumaa 2035+“ ja selle tegevuskava aastateks 2022-2027.

Maakondliku arendustegevuse eesmärkide täitmine ja tegevused aruandeperioodil:

Eesmärk: arengustrateegia „Pärnumaa 2035+. Pärnumaa – ühiselt uue energiaga“ ja selle tegevuskava 2022-2027 uuendatud, elluviimise kokkulepe sõlmitud.

Tegevused:

- Uuendatud arengustrateegia „Pärnumaa 2035+. Pärnumaa – ühiselt uue energiaga“ hakkas kehtima 01.01.2023
- Arengustrateegia elluviimise kokkulepe sõlmiti 20.03.2023 Tartu Ülikooli Pärnu kolledži raamatukogus. Partneriteks ja allkirjastajateks Häädemeeste, Kihnu, Läänemaa, Põhja-Pärnumaa, Saarde ja Tori vallad ning Pärnu linn, Pärnumaa Omavalitsuste Liit, Pärnumaa Arenduskeskus, Pärnumaa Ühistranspordikeskus, Pärnu Haigla, Pärnu Muuseum, Jõulumäe Tervisespordikeskus, Tartu Ülikooli Pärnu kolledž, Pärnumaa Kutsehariduskeskus, Pärnumaa koolijuhid, Pärnumaa Spordiliit, Rohelise Jõemaa Koostöökogu, Pärnu Lahe Partnerluskogu, Liivi Lahe Kalanduskogu, Pärnumaa Kodukant, Kodukant Läänemaa, Destination Pärnu, Pärnumaa Ettevõtete Koda, Eesti Kaubandus-Tööstuskoja Pärnu esindus;
- Toimus nii arengustrateegia koostajate motiveerimine kui tänuüritus osalistele 12.01.2023

Eesmärk: Pärnu maakonna ruumilise arengu tagamine

Tegevused:

- Koostöös Rahandusministeeriumiga (hiljem Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumiga) maakonnaplaneeringu teemaplaneeringu „Pärnu jõe ja kaldaala ruumilise arengu perspektiiv ning seosed maakonnaplaneeringuga“ valmimine, kooskõlastamine ja avalikustamine;
- Osaleti Üleriigilise planeeringu ÜRP 2050+ lähteseisu-kohtade koostamisel ja mõjude hindamise programmi kujundamisel nii konkreetsete ettepanekute kui intervjuude vormis;
- Osaleti Liivi lahe meretuulepargi elektriühenduste riigi eriplaneeringu (REP) protsessis juhtühma liikmena;
- Osaleti Rapla ja Pärnumaa maavarade teemaplaneeringu koostamisel juhtühma liikmena;

- Osaleti maakonnaplaneeringute ülevaatamise metoodika väljatöötamisel Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi kutsel, tehti ettepanekuid ruumilise planeerimise osakonnale ja osaleti vastavatel nõupidamistel.

Eesmärk: Arendustegevust toetavate uuringute ja ekspertiiside ja läbiviimine

Tegevused - valmistati ette lähteülesanded, taotlused ja lepingud uuringute tellimiseks:

- telliti uuring „Pärnumaa innovatsioonikeskuse KOBAR tegevussuundade väljaarendamine“ – koostajad Tartu Ülikooli Pärnu kolledž ja Tartu Ülikooli Sotsiaalteaduslike rakendusuuringute keskus;
- Pärnumaa Omavalitsuste Liidu poolt tellitud analüüs „Pärnu multiühiselu kontseptsioon“ – koostaja Cumulus Consulting;
- Tartu Ülikooli Pärnu kolledžile (sh tudengite lõputöödeks) pakuti välja 23 uurimisteemat, mida on arutatud ühisel koosolekul õppejõududega. Teemad seonduvad arengustrateegiaga „Pärnumaa 2035+“, KOBARa temaatikaga ja koostatava Pärnu jõe teemaplaneeringuga. Osa teemasid on töös ja osa ka juba realiseerunud.

Eesmärk: Euroopa Liidu 2021-2027 perioodi kvaliteetne ettevalmistus, valmisolek meetmete avanemiseks

Tegevused:

- Vajalike maakondlike tegevuste käivitamine ja tööshoidmine: erinevate meetmete elluviimiseks maakondlike hindamiskomisjonide formeerimine, ühisprojektide ettevalmistamine, seminaride korraldamine, info hankimine ja levitamine, teemapäevadele kaasamine (sh veebis);
- Tugi Pärnumaa Omavalitsuste Liidu märtsis 2023 kevadseminari „Kättesaadavad kvaliteetsed avalikud teenused“ korraldamisel Klaara-Manni Puhke- ja seminarikeskuses. Vastava Euroopa Liidu meetme detailsem analüüs ja käsitus, potentsiaalsete projektide läbimängimine;
- Tugi Pärnumaa Omavalitsuste Liidu augustiseminari korraldamisel Varbla Puhkekülas. Ülevaade käimasolevatest ja perspektiivsetest projektidest ja uuringutest maakonnas ning valmisolekust meetmete avanemisel.

Eesmärk: Kohalike omavalitsuste arendajate ja planeerijate tulemuslikum koostöö

Tegevused:

- Pärnumaa Omavalitsuste Liidu strateegilise ja ruumilise komisjoni töös hoidmine;
- Ettevõtluskeskkonna arenguprogramm Pärnumaa kohalikele omavalitsustele. Programmi toimumine lepitati kokku AHHA Keskusega ning rahastamise osas Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumiga. Programmi on kaasatud 21 osalejat kõikidest Pärnumaa omavalitsustest ja arenduskeskusest. R. Noorkõivu (Geomedia) ja M. Laane (Cumulus) eestvedamisel viiakse läbi 5 õppemoodulit maakonna erinevates keskustes, lisaks õppereis Soome.
- võrgustiku osalistele seminaride ja õppereiside korraldamine.

Eesmärk: Avalike teenuste disain, teenuste kättesaadavuse ja kvaliteedi parandamine

Tegevused:

- Kättesaadavate kvaliteetsete avalike teenuste meetme korraldamine maakonnas, meetme läbiviimiseks tingimuste loomine, vastava komisjoni komplekteerimine, selle töö käivitamine.
- Arengustrateegias „Pärnumaa 2035+“ viidatud maakondlike ühisprojektide ettevalmistuse toetamine (innovatsioonikeskus KOBAR2, õpilaskodu, ühistranspordi projektid, Sindi karestikukeskus, Jõulumäe Tervisespordikeskuste taristu jne).

Eesmärk: Maakonna arengustrateegia elluviimine Maakondade arengustrateegiate elluviimise toetusmeetme (MATA) toel

Tegevused:

- MATA 2023. aasta meetme korraldamine maakonna tasandil, meetme maht 494 843 eurot, meetmesse esitati kaheksa taotlust. Veebruaris 2023 hindas Pärnumaa Omavalitsuste Liidu üldkogu esitatud projekte ja järjestas need pingeritta: põhiprojektina „Sindi kärestikukeskuse väljaarendamise II etapp“, reservprojektidena „Lihula mõisa viinaaidas käsitöökoja ja muinsuskaitse teabekeskuse avamine“ ja „Uute bussijaamade rajamine Vändrasse ja Tõstamaale osana Pärnumaa bussiterminalide võrgustikust“. Projektide kaitsmine Riigi Tugiteenuste Keskuses toimus märtsis 2023. Tori valla hilisemal loobumisel oma projektist muutusid maakonna põhiprojektideks kaks viimasena nimetatud reservprojekti. Seda muutust aktsepteerisid ka nii omavalitsuste liidu üldkogu kui Riigi Tugiteenuste Keskus.
- MATA 2024-2027 vahendid suunatakse edaspidi maakondadele ministeeriumi ja maakondliku arendusorganisatsiooni vahelise dialoogi alusel. Pärnumaa vastav dialoog toimus 05.07.2023. Selle alusel on projektide aluseks kokku lepitud Pärnu maakonna teemadeks „Teadmuspõhine majandus“ ja „Paindlike, kaasaegsete ja mitmekülgsete õpivõimaluste kättesaadavus elukestvas õppes“.

Eesmärk: Regionaalarengu tasakaalustamine läbi väikesaarte toetamise

Tegevus:

- osalemine väikesaarte programmi hindamiskomisjonis, püüdes kaitsta maakonna pühasustusega väikesaarte huve. Kokku oli 2023. aastal hindamisel 22 projekti, mille rahastamise üle otsustati 10.04.2023 toimunud Riigi Tugiteenuste Keskuse komisjoni koosolekul.

Maakonna turundustegevused

2023. aastal jätkati seniste tegevustega, milleks olid sisulooarne parnumaa.ee lehele, sotsiaalmeedia turundus, parnukobar.ee sisu lisamine, erinevate koolituste korraldamine, kohtumised omavalitsuse turundus- ja kommunikatsioonispetsialistidega, ettevõtjate nõustamine.

- Uue suunana toodi turundustegevustes sisse senisest sidusam koostöö kohalike ettevõtjatega. Seoses Eesti suurima tudengitele suunatud karjäärimeessiga „Võti Tulevikku“ viidi koostöös läbi digikampaani, millega ühines 10 Pärnumaa ettevõtet, kellel oli soov ja võimalus pakkuda töö- ja praktikakohti TalTechis õppivatele tudengitele. Kümnest ettevõttest kolm osalesid ka kohapeal toimunud messil. Kampaania läks hästi, mitmed ettevõtted leidsid praktikale tulla soovivaid tudengeid. Koostöös tehti ettevõtteid tutvustavad lood parnumaa.ee lehele ning kaks ettevõtet töökeskkonda tutvustavat videot. Antud lähenemine oli Pärnumaa ettevõtete jaoks uudne, sest üldjuhul teevad ettevõtted videoid enda tootmisprotsessidest, mida messidel potentsiaalsetele koostööpartneritele näidata, kuid arenduskeskusega koostöö raames tehtud videod annavad kiirelt ja väga kompaktselt ülevaate ka ettevõtte töökeskkonnast.
- Teiseks suunaks oli noortele inimestele Pärnumaa elukeskkonna võimaluste tutvustamine. Tehti videod Pärnumaa gümnaasiumitest, et näidata siinseid õppimisvõimalusi noortele. Koolid tundsid koostöö üle siirast heameelt, kuna üldjuhul neil endal puuduvad vahendid ja teadmised tänapäevaste turundusvideote loomiseks. Lisaks Pärnumaa võimaluste laiemale tutvustamisele saavad koolid kasutada oma videoid õpilaste kutsumiseks enda kooli. Kokku tehti 2023. aastal [12 videot](#)
- Kõige suuremaks elukeskkonda tutvustavaks kampaaniaks on viimastel aastatel kujunenud Maal Elamise Päev, kus ka seekord osalesid pea kõik Pärnumaa kohalikud omavalitsused. 2023. aasta kampaania oli varasematest veelgi mahukam. Lisaks digireklaamidele Facebookis oli nähtavus Youtube'is, kinodes, välireklaamid ja kaubanduskeskuse suurel digiekraanil. Hoolimata väga halvast ilmast, mille tõttu tuli paljud tegevused kolida siseruumidesse, jäid selle aasta külastajanimbrid siiski eelmise aasta omadega samale tasemele ning osalenud ettevõtted, kogukonnad ja omavalitsused jäid päevaga väga rahule. Pärnumaa on jätkuvalt teemapäeva kõige suurem osaleja, kus käib veerand kogu teemapäeva külastajatest.

- Elu- ja töökoha turundustegevuste tulemusena on suurenenud Pärnumaa nähtavus ja atraktiivsus (kolmas maakond Eestis, kus elanikkond kasvab). Toimub sisuline koostöö ettevõtjatega ja kohalike omavalitsuste esindajatega, eesmärgiks saada Pärnumaale 100 000 elanikku.

Maakonna turundustegevus on kindlasti täitnud oma eesmärgi, sest kogu Pärnumaale on loodud toimiv turundusmudel alustades erinevatest kanalitest (veeb, sotsiaalmeedia) ja lõpetades erinevate koostöövormidega nii kohalike omavalitsuste, ettevõtjate ja kogukondade vahel. Tänu sellele on kindlasti maakond oluliselt rohkem pildis ning koostöös ollakse palju edukamad. Tänapäevaks on selline maakondlik turundus eeskujuks mitmele teisele Eesti maakonnale ning sarnaseid tegevusi plaanitakse teisteski maakondades. Pärnumaa on siin osas nõrge, sest maakondliku turundusjuhi ametit pole üheski teises Eesti maakonnas. Koostöö ettevõtete ja avaliku sektori esindajatega on muutunud järjest paremaks ning erinevad valdkonnad saavad üha rohkem aru, et maakond vajab tervikuna turundamist ning erinevaid eluvaldkondi tuleb rohkem ja süsteemsemalt tutvustada.

Kõige suurem töö tulemus: tänapäevaks on tekkinud mõistmine, et maakondlik elu- ja töökeskkonna turundus on vajalik, et tasakaalustada kogu elu koondumist Eestis suuresti Tallinnasse ja Tartusse. Tegevused sellel suunal jätkuvad ning koostöö erinevate osapoolte vahel saab olema järjest suurem.

Noorte ettevõtlikkuse ja ettevõtlusõppe arendamine

Pärnumaa noored on ettevõtlusaktiivsuse poolest tõusnud Harjumaa järel teisele kohale Eestis. Maakonnaüleselt tehakse omavahel koostööd, korraldatakse maakonnaüleseid ja üle-eestilisi sündmusi, võetakse aktiivselt osa teemakohastest üritustest. Paljude sündmuste korraldamisele on kaasatud noored, andes neile võimaluse enda ettevõtlikkusproovile panna. Haridustöötajad ja arenduskeskuse esindajad on jäänud toetavasse mentori rolli.

Koostööd tehti Pärnumaa ja teiste piirkondade ettevõtete ja haridusasutustega, arenduskeskustega, Junior Achievement Eestiga, Rahandusministeeriumiga. Ühise koostöö tulemusena on välja kasvanud uued tegevused ja võrgustikud. Alguse said õpilasfirmade juhendajate mentorprogramm, õpetajate rahatarkuse mentorklubi ning Pärnumaa rahatarkuse klubi. Koostöö on andnud võimaluse teha suurema mõju ja ulatusega tegevusi. Koostöö ettevõtetele on Pärnumaal saanud koolielu igapäevaseks osaks. Ettevõtjaid kutsutakse koolitundidesse esinema ning toimuvad ettevõtete külastused. Noortele korraldati õppereise ja väljasõite, kokku toimus 8 tegevust, kus osales 116 inimest.

Õpilaselt õpilasele suunatud projekti „Ettevõtlikud nutimunad“ raames külastasid Pärnu Rääma Põhikooli õpilased koos juhendajaga Kadrina Keskkooli, kus viisid nelja Lääne-Virumaa kooli õpilasmeeskondadele läbi koolituspäeva, mille eesmärgiks oli propageerida ettevõtlikku eluhoiakut, andes noortele võimaluse ise tegevusi algatada ja läbi viia.

Koos õpilaste, tudengite, õpetajate ja ettevõtjatega osaleti rahvusvahelise õpilasfirmade võistluse „International student company meetup“ ettevalmistamises ja korraldamises Tartus ning ühtlasi külastati ka Baltikumi suurimat ettevõtlusfestivali sTARTUp Day.

Üle-eestilise õpilasfirmade juhendajate mentorprogrammi raames toimus koolitus-õppereis Läänemaale, mille käigus külastati kolme kooli ja ühte ettevõtet. Lisaks korraldati Ettevõtlike Koolide õpetajatele ja koolijuhtidele õppereisi Tallinna ja Lääne-Virumaa ettevõtetesse ja haridusasutustesse.

Jätkati koostööd Võrumaa Kutsehariduskeskuse Puidutöötlemise ja mööblitootmise kompetentsikeskusega TSENTER, kus enne õpilasfirmade hooaja algust oli hea tutvuda, milliseid tooteid on võimalik valmistada puidust ja vineerist. Õppereisi tulemused kajastuvad õpilasfirmade toodangus, st õpilased said õppereisi kaudu julgustust teha keerukamaid ja atraktiivsemaid tooteid.

Muude noortele suunatud ürituste raames toimus 11 tegevust, kus osales 898 inimest.

2023. aastal jätkati õpilasettevõtluse edendamiseks Pärnumaal. Õpilastele korraldati ideede genereerimise töötoad, laadamüügi koolitused, maakondlikud võistlused minifirmadele ja õpilasfirmadele, üle-eestilised õpilasfirmade laadad ning osaleti teiste piirkondade laadadel ja rahvusvahelisel võistlusel Tartus. Õpetajad olid kaasatud õpilastele suunatud tegevustesse, samas korraldati ka neile eraldisesisvaid koolitusi ja õppepäevi. Õpetajad said osaleda lõimingu-teemalisel

koolitusel, lisaks käivitati Pärnumaa rahatarkuse klubi, kus osalejate hulgas on nii haridusasutuste kui ettevõtete esindajad.

Kevadel toimus Pärnus kaks maakonnaülel võistlust:

- Minifirmade võistlusel osales 7 firmat 3 haridusasutusest (Pärnu Tammsaare Kool, Sindi Gümnaasium, Vändra Gümnaasium). Väike osalejate arv sel aastal oli tingitud asjaolust, kus mitmes koolis lõppesid majandustunnid detsembris ning võistluste ajal firmad enam ei tegutsenud.
- Õpilafirmade võistlusel 23 õpilafirmat 3 haridusasutusest (Pärnu Koidula Gümnaasium, Pärnu Sütevaka Humanitaar-gümnaasium, Pärnu Ühisgümnaasium). Eesti parima õpilafirma 2023 finaali jõudis Pärnu Koidula Gümnaasiumi õpilafirma Lenda.

Lisaks tunnustas Junior Achievement Eesti SA 2023. aasta ettevõtlusõppe mentori tiitliga Marek Silda, kes on Pärnumaal aastaid juhtinud kokandusringe, juhendanud minifirmasid ja õpilafirmasid, on ise toiduvaldkonnas tegutsev ettevõtja ning aitab ja toetab lisaks oma juhendatavatele õpilastele ka teisi Pärnumaa õpetajaid.

Junior Achievement Europe on aastaid tunnustanud Euroopa ettevõtlikke koole ning sel õppeaastal tunnustati Euroopa aasta ettevõtliku kooli tiitliga Vändra Gümnaasiumit.

Detsembris toimus Pärnus kaks üle-eestilist õpilafirmade laata. 02.12.2023 toimus Port Artur 2 traditsiooniline iga-aastane üle-eestiline õpilafirmade jõululaat. Eestvedajateks ja korraldajateks Pärnumaa Arenduskeskus ja TÜ Pärnu kolledž. Laada korraldamisse olid kaasatud ka õpilased Häädemeeste Keskkoolest ja Sindi Gümnaasiumist. Laadal osales 65 firmat 23 koolist, kaupu müüdi ligikaudu 5500 euro eest.

9.12.2023 toimus Pärnu Kaubamajakas traditsiooniline iga-aastane üle-eestiline õppefirmade laat „Jäärmark“. Eestvedajateks ja korraldajateks Pärnumaa aktiivsed noored Pärnu Kuninga Tänav Põhikoolist ja Pärnu Vabakoolist. Laadal osales 56 firmat 13 koolist, kaupu müüdi ligikaudu 5700 euro eest.

Võistluste ja laatade korraldusmeeskondadesse kuulusid koolinoored ning omapoolse nende õnnestumisse andsid ettevõtjad, pannes välja erisuguseid auhindu.

Pärnumaal luuakse keskmiselt 40-50 mini- ja õpilafirmat õppeaasta jooksul. 2021/2022 õppeaastal toimus märgatav kasv, loodi lausa 75 mini- ja õpilafirmat. 2023.a detsembriks on loodud 39 mini- ja õpilafirmat, kuid protsess on veel pooleli ning neid on juurde lisandumas.

2023 sügisel käivitati Pärnumaa rahatarkuse klubi, mille eesmärgiks on kokku tuua inimesed, kes soovivad jagada teadmisi ja kogemusi ning õppida midagi uut. Klubiline tegevus annab võimaluse kohtuda teiste huvilistega, kuulata ekspertide loenguid ja kogemuslugusid. Koos õppimine muudab finantsteemad arusaadavamaks, aidates klubiliikmetel saavutada oma rahalisi eesmärke. Klubi kohtumised toimuvad üldjuhul kord kuus oktoobrist maini. 2023. aastal toimus kolm kohtumist, klubisse kuulub 60 liiget.

Ettevõtluskeskkonna arendustegevus

Ettevõtlusalaste tegevuste fookus oli 2023. a suunatud eelkõige disainiteemaliste õppereiside ja koolituste korraldamisele, teadvustamaks disaini rakendamise olulisust ettevõtlusega seotud protsessides.

Tegevustes osalesid nii ettevõtted, kes soovivad lahendada seniste ja tootearenduse tulemusena sündivate uute toodete disainiga seotud küsimusi, kui ka ettevõtted, kes plaanivad tootedisaini ja turule toomise tegevustega lähiajal algust teha. Projekti tegevused on katalüsaatoriks ettevõtete disainiprotsesside käivitamisel ning uute teenuste ja toodete arendamisel, mis loovad suuremat

lisandväärtust ning kasvatavad pikaajaliselt ettevõtete äri ja konkurentsivõimet nii kodu- kui ka välisurgudel. Projekti disainiteemalised tegevused on oluliseks osaks Pärnumaa Arenduskeskuse juures loodud disainiKOBARa arendustegevustes. DisainiKOBAR koondab Pärnumaa ettevõtjaid, kes tegelevad tootedisaini ja/või disaintoodetega ning kellel on huvi disainivaldkonna vastu.

2023. a toimus Piirkondlikud algatused tööhõive ja ettevõtlikkuse edendamiseks meetme raames kolm õppe-kontaktreis (Amsterdam, Kopenhaagen ja Praha), mille eesmärk oli nii kohaliku turu võimalustega tutvumine kui ka turunduse ja rahvusvahelistumise alase toe ja inspiratsiooni pakkumine, et läbimõeldud turundusstrateegiaga Pärnumaa disainiettevõtjad saaksid oma tooteid või teenuseid oskuslikumalt müüa ning uusi sihtturge leida.

Ettevõtete õppe-kontaktreis Amsterdamis

Õppereisi eesmärgiks oli tutvuda hollandi ekspordituru võimalustega, hinnata kohapealset pakkumist arvestades ettevõtete omaenda toodete/teenuste sobivust (sh disain, pakend, hinnatase, lisateenused, turundusmaterjalid) antud turule. Õppereisil osalejate arenguvajaduste fookuses oli disainivaldkonnas tegutsemiseks võimalike erinevate ärimudelitega reaalelus tutvumine ning erinevaid ärimodeleid rakendavate ettevõtete külastamine, kes antud sihtriigis loomeettevõtluse ja disaini valdkonnas tegutsevad. Õppereisi käigus külastati disainivaldkonna ettevõtteid The Maker Store Amsterdam, Mooodi, Spiegel Amsterdam 100% Dutch.

Õppereisil osalesid Pärnumaa alustavad ja tegutsevad ettevõtjad, kes tegelevad tootedisainiga ning kes juba kasutavad või plaanivad kasutada disainilahendusi ja -tööriistu oma toodete-teenuste arendamisel.

Ettevõtete õppe-kontaktreis Kopenhaagenisse

Õppereisi eesmärgiks oli ülelinnalise disainifestivali Copenhagen 3Days of Design ürituste külastamine. Disainifestival on iga-aastane üritus, mis hõlmab terviklikult Kopenhaageni linnaruumi, kus tegevused toimuvad erinevates disainistuudiotest, kultuurikeskustest, näituseruumides ning linnaruumi erinevates punktides. Kokku osales üritusel üle 200 disainipunkti üle linna. Ürituse eesmärgiks on tähtsustada disaini olulisust ja mõju maailmale. Üritusel osalemine andis suurepärase võimaluse suhelda teiste disaineritega, õppida tundma uusi trende, leida uut inspiratsiooni ning võimalusi koostööks.

Õppereisi programm sisaldas kohtumist Eesti Suursaatkonnas Kopenhaagenis, kus ettevõtjatele anti ülevaade taani majanduse olukorrast ning kohtuti EASi ekspordiesindajaga Taanis. Lisaks toimus saatkonnas inspireeriv kohtumine Taanis tegutseva eesti disainiettevõttega Studio Kristel Laurits, mille omanik andis põhjaliku ülevaate disainiettevõtte arenguvõimalustest taani turul.

Õppereisil osalesid Pärnumaa disaini- ja sisustusvaldkonna ettevõtete esindajad, kes kogusid taani sihtturul inspiratsiooni oma toodete ja teenuste edasiarendamiseks ning võimalusi otsekontaktide loomiseks ja koostööpartnerite leidmiseks.

Ettevõtete õppe-kontaktreis Prahasse

Õppereisi eesmärgiks oli tutvuda tšehhi ekspordituru võimalustega ning koguda inspiratsiooni oma toodete ja teenuste arendamiseks.

Programm sisaldas Eesti Suursaatkonna külastust Prahast, kus ettevõtjad said ülevaate tšehhi majanduse olukorrast ning piirkonna disainivaldkonna trendidest. Täiendavalt andis põhjaliku ülevaate tšehhi ettevõtlusmaastikust ja sellele turule sisenemise võimalustest ja väljakutsetest Taani – Tšehhi ekspordiagentuuri esindaja. Õppereisi oluliseks osaks oli ka disainiettevõtjatele tehnoloogiateenuseid osutava PrusaLabi külastus, millest on kasvamas välja ettevõtete vaheline koostöö tulevikus. Väga hea ülevaate tšehhi disainiturul toimuvast andis ka Praha suurima disainituru külastus.

Õppe-kontaktreis pakkus osalejatele hulgaliselt infot tšehhi turu võimalustest, inspiratsiooni turule sisenemiseks vajaliku tootearenduse osas ja potentsiaalseid kontakte koostöö alustamiseks. Õppereisil osalesid disaini- ja sisustusvaldkonnaga seotud alustavad-ja tegutsevad Pärnumaa ettevõtted.

2023. aastal oli tegevuste fookuses eelkõige disainivaldkonnas tegutsevatele ettevõtetele suunatud oluliste teemadega koostatud korraldamine. Kooolitused võimaldavad ettevõtjatel arendada oma

ettevõtlusalaseid oskusi ja pädevusi, saada praktilisi nõuandeid, kuidas rakendada ettevõtlusalases tegevuses disainimõtlemissi tööriistu.

Tänu toimunud disainivaldkonna ettevõtete õppereisile Kopenhaagenisse sündis reisil osalenud ettevõtetele koostöös Pärnumaa Arenduskeskusega idee korraldada Pärnus ülelinnaline esimene disainipäev, mis sai 18. novembril ka üledukalt teoks ning see pälvis 2023. aasta lõpus toimunud Pärnu aasta parima teo konkursil ka uustulnukana väga hinnatud kolmanda koha. Disainipäevast on saamas iga-aastane ülelinnaline sündmus, mis annab täiendavaid arenguvõimalusi Pärnumaa tootedisainiga tegelevatele ettevõtetele.

2023. aastal toimus 7 koolitust ja aasta kokkuvõttev koosolek.

- Tootefoto koolitus. Koolituse eesmärgiks oli teadvustada, et hea tootefoto on oluline vahend ettevõtetele eduka müügi teostamiseks ning anda praktilisi teadmisi tootefoto tegemiseks, pilditöötlusprogrammide kasutamiseks ja fotode töötlemiseks.
- Kujundusprogrammi Canva koolitus „Canva disain tehisintellekti abil“. Koolituse eesmärgiks oli anda teadmisi, kuidas kasutada kiiresti ja lihtsalt Canva programmi tehisintellektil põhinevaid tööriistu, et automaatselt luua etteantud sõnade ja piltide abil disainilahendusi.
- Kujundusprogrammi Canva koolitus „Video ja animatsiooni loomine Canvas“. Koolituse eesmärgiks oli anda teadmisi, kuidas valmistada ilma eelneva disaini- või videomontaaži kogemusega Canva kujundusprogrammi vahenditega lühike video või animatsioon esitluseks, sotsiaalmeediasse või mujale.
- Koolitus „Harjumused, mis muudavad sinu elu!“. Koolituse eesmärgiks oli teadvustada, et ettevõtja ja ettevõtte areng on omavahel olulises seoses ning anda praktilisi teadmisi ja tööriistu arengu teadlikuks suunamiseks. Koolitus aitas suurendada ettevõtjate teadlikkust, kuidas muuta mõtte- ja käitumisviise, mis on tekkinud aastatega ning mis mõjutavad ettevõtete arenguprotsesse.

Toimus koolitussari „Brändime!“, mis sisaldas 3 brändimise teemalist koolitust:

- Koolitus „Brändi visuaalne identiteet - kuidas luua Canva abil?“. Koolituse eesmärgiks oli anda teadmisi brändi äratuntava visuaalse keele ja stiili loomiseks kujundusprogrammi Canva abil. Koolitusel omandasid osalejad praktilisi oskusi, kuidas Canva programmi abil ise oma ettevõtte jaoks turundusmaterjale disainida.
- Koolitus „Canva uuemad lahendused - veebilehed ja tehisintellekti vahendid“. Koolituse eesmärgiks oli anda praktilise teadmisi uusimate tehisintellekti lahenduste kasutamiseks ettevõtte brändi kujundamisel.
- Koolitus „Mina ja bränd? Persoonibrändi loomine!“. Koolituse eesmärgiks oli tutvustada persoonibrändi olemust ning kuidas seda kasutada teenuste ja toodete müümisel ning ettevõtte maine kujundamisel. Lisaks üldteadmistele tutvustati erinevaid turundustaktikaid ja kommunikatsioonikanaleid, mida väikeettevõtja saab igapäevaselt oma brändi arendamiseks kasutada.

2023. a lõpus toimus koosolek, kuhu olid kutsutud tegevustes aktiivsemalt osalenud ettevõtjad eesmärgiga teha kokkuvõtteid senistest ettevõtjatele suunatud tegevustest ning nende mõjust ettevõtete arengule, kaardistada kiiresti muutuvast majanduskeskkonnas tekkinud uusi väljakutseid ning planeerida vastavaid tugitegevusi.

Aruandeperioodil toimus ettevõtjatele 363 nõustamiskorda, korraldati kaks ettevõtjate baaskoolitust, milles osales kokku 33 inimest. Septembris toimus messireis Pariisi sisustusmessile Maison ja Objet, kus osalesid viie maakonna sisustusvaldkonna ettevõtjad (Pärnu-, Harju-, Viljandi-, Saare- ja Järvamaa), kokku 16 inimest. Küllastati Euroopa ühte suurimat sisustusmessi ja tutvuti erinevate disainiettevõtete tegevuse ning ettevõtlusvõimalustega Pariisis.

Pärnumaa Arenduskeskus veab eest Pärnumaa naisettevõtjate võrgustikku, kuhu kuulub üle 600 liikme. Tegevuste eesmärgiks on naiste ettevõtlusele ärgitamine ja naisettevõtjate ettevõtlusteadlikkuse suurendamine. Eesmärgiks on naisettevõtjate arvu suurendamine Pärnumaal, ettevõtjate omavahelise koostöö toetamine ja naisettevõtjate ettevõtete majanduskasvu soodustamine. 2023. aastal toimus naisettevõtjatele tootefoto koolitus ja disainipäeva raames moeekspert Aljona Eesmaa koolitus.

Korraldati kaks õppereisi – sisustusmessile Helsingis ja sisustusmessile Formex Stockholmis, mõlemal õppereisil osales 14 naisettevõtjat.

Tunnustusüritus Pärnumaa tegijad 2023

Ettevõtjate ja kodanikuühiskonna [tunnustusüritus „Pärnumaa Tegijad“](#) toimus 24.11.2023 Jõulumäe liivahallis. Pärnumaa Tegijad 2023 oli sel aastal veelgi suurem kui varem. Üritus, mis on igal aastal kasvanud, on suunatud Pärnumaa silmapaistvate isikute tunnustamisele ning eesmärgiks on näidata laiemalt, milliseid saavutusi Pärnumaal tehakse. Üritus sai kajastust mitte ainult kohalikes meediaväljaannetes, vaid ka üleriigilises meedias, näiteks Kroonikas.

Üritus toimus koostöös Pärnumaa omavalitsustega ja erinevate partneritega, kes samuti väljastavad oma auhindu. Näiteks Pärnu Postimees on valinud aasta toodet ja LHV pank on tunnustanud tublimat Pärnumaa Ettevõtlusinkubaatori osalist. Iga Pärnumaa omavalitsus valis omale piirkonna aasta ettevõtja.

Kategooriad olid avalikud, ja kandidaate sai esitada spetsiaalse Pärnumaa Tegijate veebilehe kaudu. Tehtud ettepanekute seast tegid lõplikud valikud selleks eraldi erinevate sektorite esindajatest moodustatud ettevõtlusvaldkonna-, vabaühenduste valdkonna- ja tervise- ja turvalisuse valdkonna žüriid.

See aasta lisandus kaks uut partnerit – Tervise Arengu Instituut ja Pärnumaa Kodukant. See tähendas, et lisaks ettevõtjatele ja vabaühendustele sai sel aastal kandidaate esitada ka tervisedenduse kategooriates.

Kokku lisandus kolm kategooriat: aasta tegus noor; aasta tervisedendaja ja aasta tervisetegu.

Üritus oli kutsutega, kuid esmakordselt avati ka piletimüük.

Statistilised näitajad ürituse kohta:

- Kutseid saadeti: 260
- Pileteid müüdi: 51
- Kohapeal valideeriti kutset/piletit: 224
- Kokku jagati tunnustust 21 erinevas kategoorias
- Tehti 6 klippi fotodest ja 13 videot
- Koostati pildigalerii 180 pildiga ning valmis [järelfilm](#) üritusest.

Pärnumaa ettevõtlusinkubaator

Pärnumaa Ettevõtlusinkubaator on nii regioonis kui ka üle-eestiliselt tuntust kogunud ning sidusrühmadele arvestatavaks koostööpartneriks muutunud. Oleme kasvatanud kogukonda ja suunanud ettevõtlusmaastikule uusi inkubante. 2023. aasta oli varasematega võrreldes erinev, kuna sügisel alanud inkubatsiooniprogramm kestis rahastusperioodi lõppemise tõttu vaid aasta lõpuni, kuid sellele vaatamata said kõik planeeritud tegevused ellu viidud ja inkubandid jäid programmiga rahule.

Pärnumaa ettevõtlusinkubaatori tegevused

- Baltimaade suurim ärifestival Startup Day 2023 on oluline sündmus ja kohtumispaik. Inspiratsiooni ja võimalike investorkontaktide saamise eesmärgil külastati ärifestivali koos 6 inkubandiga.
- Veebruaris toimunud inku Kohvijuttude kolmel üritusel: Turunduse trendid 2023, NFT ja Treeni mõistust peata autopiloot, osalesid inkubandid ja alumnid.
- Käärikul toimunud inkude ja teadusparkide talvapäevadel osaleti koos 9 inkubandiga.
- Koostöös Ajujahiga toimus märtsis Pärnu inkus Female Founders Meetup, kus osales üle 40 naisasutaja üle Eesti.
- Koostöös LHVga toimus Pärnu kontoris 20 osalejale inspireeriv pärastlõuna naistele teemal: Boss nii tööl kui kodus.

- Aprillis võõrustati Loov Eesti rahvusvahelise projekti üritust Off The Beaten Track. Inku juht Kaydi Tomson valiti nelja naise hulka, kes on Women Changemaker'id oma valdkonnas, mis andis talle võimaluse osaleda oktoobris Itaalias, Materas toimunud workshopil.
 - Aprillis toimunud inkude õppereisil Viljandisse, kus külastati Kesk-Eesti inkubaatorit ja Cleveroni, kultuuriakadeemiat, osales 5 inkubanti
 - Maikuu Pärnus toimunud Loometalgutele oldi kaaskorraldaja ja mentor osalenud tiimidele, kust võidutiim RONIMAA (ronimiskeskuse rajamine Pärnusse) sai otsetee inku programmi.
 - Osaleti Startup Estonia regioonide esindajate kogunemisel Tartus, kus tutvuti Tartu linna, teaduspargi ja inkubaatori tegemistega ning BioBooster projektipartnerite kohtumine Maaülikoolis.
 - Juunis toimunud 3-päevases eelinkus „Äriideest ettevõtjaks“ osales üle 60 inimese, finaalis esitles oma äriideed 11 inimest.
 - Juunis lõppes inkubatsiooniprogramm, kust väljus (ühelsast sisenenud ettevõttest) 7 ettevõtet:
1. Cranium Disain OÜ - ringmajanduspõhimõttel valmivad loomaluudest sisustuselemendid, lambid jm
 2. Mamorina OÜ - riided erivajadustega inimestele (kaubamärk Innermore)
 3. Northsaar OÜ - personaliseeritud online treening- ja toitumisprogramm
 4. Kolme Poisid OÜ - puidujääke väärindav puidust/vineerist seinakattematerjal
 5. Kruusmägi Grupp OÜ - vaagnapõhjelihaste tugevdamisele suunatud online treeningprogramm
 6. Hõbelaane OÜ - mälestusväärsete hetkede salvestamist ja taasesitamist võimaldav VR-lahendus
 7. Harbour-in (tudengite tiim) - sadamakohtade broneerimise ja ametkondliku infovahetuse rakendus

Augustis toimunud Kesk-Eestis inkubaatorite ja teadusparkide suveakadeemias vahetati kogemusi ja tehti koostööplaane.

Saaremaal Startup Estonia kogukonna kogunemisel koostati uus strateegia.

Septembris alustas inkubatsiooni kasvuprogrammis 10 ettevõtet:

1. Hours.ee (Hours OÜ) - tööajaarvestuse automatiseerimine
2. SpotBron (Spotbron OÜ) - müügiplatside broneerimissüsteem
3. Metsikud maitsed (Lilybet&Kelly OÜ) – umbrohu väärindamine toidulauale
4. Madam Klit (Madam Klit OÜ) – seksuaaltervis ja haridus, loengud ja videosari
5. Ronimaa (Ronimaa MTÜ) – ronimiskeskuse loomine Pärnusse
6. Hoolduskeskus (CWS OÜ) - sõiduautode digitaalne hooldusajalugu
7. Loodus Laeb (Loodus Laeb OÜ) - nahasõbralikud kehahooldustooted
8. HopaFit (Hopa Fit OÜ) – virtuaalne treeningprogramm
9. Autode veeb (Poeg OÜ) – kasutatud autode platvorm
10. Logistika platvorm (VLCD OÜ) - ühine platvorm tellimusvedudele

Sisutegevuste koostöölepingu raames toimus 2023. aasta sügisel 4 koolitust:

1. Ärimudel ja meeskonna juhtimine, (Tehnopol)
 2. Teenusearendus & teenusedisain (Tartu Ülikooli Pärnu kolledž)
 3. Müük ja turundus (Tehnopol)
 4. LinkedIn koolitus (Indrek Põldvee)
- Oktoobris osales Kaydi Tomson Loov Eestiga Itaalias toimunud Off The Beaten Track naisettevõtjate kohtumisel, mille tulemusena tulevad vastuvisiidile Sloveenia delegatsioon 2024 kevadel;
 - Oktoobris osales Kaydi Tomson Startup Estonia õppereisil USA-sse, kus külastati süvatehnoloogia innovatsiooni-, teadus- ja arendusasutusi;
 - Novembris osales Kaydi Tomson Pärnu linna innovatsioonifondi komisjonis, et koostöös Tehnopoliga valida välja parimad lahendused Pärnu linna avalikku ruumi;
 - Detsembris toimub inkubantide õppereis Riiga, kus külastati erinevaid ettevõtteid ja organisatsioone;
 - Hooaja ja ettevõtlusaasta lõpetamine toimus detsembri lõpus ettevõtlusinkubaatoris, kus inkubant Madam Klit tegi ettekande seksuaaltervisest.

Ettevõtlusinkubaatori turundustegevused:

- Pärnumaa Ettevõtlusinkubaatori sotsiaalmeedia kanalid on aktiivses kasutuses ja pidevalt lisandub uusi jälgijaid. Facebookis on 606 jälgijat, Instagramis 292 ning olemas on ka Youtube kanal;
- Jaanuaris võõrustati Pärnus Startup Estonia üleeestilist kogukonda (u 70 in). Enamus tugioorganisatsioone oli Pärnu inkus esimest korda ja saime palju uusi kontakte ja häid ideid järgmisteks üritusteks. Eesmärk Pärnu inku tuntust teiste inkude ja teadusparkide, tugioorganisatsioonide seas tõsta ja see õnnestus täielikult;
- Veebruaris osaleti Tartu Ülikooli Pärnu kolledži korraldatud praktikamessil Tõmbejõud;
- Äriideest ettevõtjaks programmist valmis kokkuvõtlik video, mida kasutati uute tiimide kaasamiseks;
- Kasutati ühte välimeedia pinda Pärnu ranna kergliiklustee ääres, mis tõi inku kanalitesse uut sihtgruppi ja huvilisi;
- Läti õppereisile anti osalejatele kaasa inku märkmikud uute ideede ja kontaktide kirja panemiseks;
- Detsembris valmis imago video inkubantidest ja inku tutvustus.

Inkubatsiooniteenused edukalt läbinud ettevõtted, kes on loonud projekti kehtivuse ajal Pärnu ettevõtluskeskkonnas midagi ainukordset ja meelde jäävat kogukonnale tervikuna, mis ületab üleriigilise meediakünnise:

- PLANTOST tunnustati "Pärnumaa tegijad" raames Pärnumaa Ettevõtlusinkubaatori ja LHV eripreemiaga suurima kasvuspurdi eest. Maalehes ilmus artikkel: Koroonaja kannapööre tõi kasvuspurdi auhinna;
- INNERMORE kaasab 12.2023 Hooandjas raha ja on pälvinud kajastust TREaadios, raadio4-s ning ajakirjanduses;
- PATCHSTACK (endine WebArx) oli inkubatsioonis 2017, täna on nad maailma suurim turvanõrkuste käitleja.

Innovatsiooniplatvormi KOBAR allprogramm roheKOBAR

2022. aasta kevadel alustas Pärnumaa Arenduskeskuse, Pärnu Linnavalitsuse ja Pärnumaa Omavalitsuste Liidu algatusel tegutsemist roheKOBAR eesmärgiga edendada rohepöörde elluviimist ja kliimamõjudega kohanemist Pärnu maakonnas.

Ringmajandusel ja rohetehnoloogial on suur roll kestlikus majandusmudelil, sestap on loodud võrgustiku sihiks pakkuda ettevõtjatele, huviorganisatsioonidele ja kohalikele omavalitsustele sünergias tekkivat tuge uute teadmiste omandamise ning parimate praktikate tutvustamise ja kontaktide loomise läbi.

RoheKOBARa eesmärkide elluviimise üheks tegevuseks on suurendada teadlikkust ja motivatsiooni roheteemadega tegelemiseks Pärnumaal.

2023. aastal toimus kuus inspireerivat ROHEkolmapäeva, kus keskenduti mitmetele olulistele keskkonnateemadele. Osalejaid kogunes kokku 131, näidates kasvavat huvi säästva arengu ja rohelistest lahendustest vastu.

Esimene suur teema oli energiühistus ja kogukonnaenergeetika. Arutelud keskendusid sellele, kuidas kohalikud kogukonnad saavad ühendada jõud ja arendada enda energiapotentsiaali, vähendades samas keskkonnamõjusid.

Teisena olid tähelepanu keskpunktis keskkonnahoidlikud üritused. ROHEkolmapäevadel jagati praktilisi näiteid, kuidas korraldada sündmusi, mis järgivad jätkusuutlikkuse põhimõtteid, vähendades jääkide hulka ja kasutades taaskasutatavaid materjale.

Kolmandana käsitleti teemat rohehüppe kontekstis ja rohetiigri olulist rolli, rõhutades selle panust jätkusuutlikkuse edendamisel ning uute innovatsioonide ja lahenduste toetamisel.

Neljandana vaadeldi pakendiseaduse muudatusi, arutledes, kuidas need võivad mõjutada tarbimisharjumusi ja julgustada keskkonnasõbralikumat käitumist.

Viiendaks kohtuti kohaliku ettevõtte PlasmaProga ning jagati muljeid läbitud roheauditi teemadel.

Kuuendaks kohtuti Villa Wesseti hotelli ja restorani peakokaga. Ettevõttel on valminud Zero Waste peakoka saal ning ettevõtte lähtub oma tegevustes Zero Waste põhimõtetest. Need ettekanded innustasid osalejaid kaaluma jätkusuutlikumaid lähenemisviise oma igapäevaelus ja ettevõtluses.

Roheettevõtteid tutvustati erilisel sündmusel "Ökoteadlik tulevik", mis toimus 14. aprillil 2023.a Pärnus keskkonnanädala raames. Üritus, mille eesmärk oli tutvustada noortele rohetehnoloogiaid ja -ettevõtteid, tõi Pärnu kolledži raamatukogus kokku umbes 40 huvilist. Koostöös noorte innovatsioonikeskuse HUUB ja Tartu Ülikooli Pärnu kolledži üliõpilasesindusega suudeti pakkuda mitmekesist ja harivat programmi.

Lisaks ROHEkolmapäevadele korraldati koostöös Teeme Ära Sihtasutusega kaks Zero Waste saadikute koolitusprogrammi ning ZERO WASTE konverents (osalejaid üle 80), kaks digiprügi koolitust ning tõhusa energiatehnikumise seminar ettevõtjatele. Need täiendavad sündmused oli suurepärane võimalus süvendada teadmisi ja oskusi, mis on vajalikud jätkusuutlikuma tuleviku loomisel. Ligi 40 koolitatud Zero Waste saadikut moodustavad jätkusuutlikkuse alustala, kes levitavad oma teadmisi kogukondades edasi. Jätkamiseks on oluline saadikute aktiivne roll kogukonnas ning võimalikud partnerlused ettevõtete ja omavalitsustega. Tulemusi laiendatakse uute algatuste ja jätkuprojektidega, näiteks ringmajanduse edendamise või ökoturismi propageerimisega, tagades seniste projektitegevuste püsiv positiivne mõju ja kestvus.

ROHEkolmapäevade ja nendega kaasnevate ürituste seeria oli mitmekesine ja informatiivne, pakkudes osalejatele praktilisi teadmisi ning innustades neid astuma kestlikkust tagavaid samme igapäevaelus ja kogukonnas.

RoheKOBARa eesmärgiks oli luua rohepöördealast teadmussiiret ja koordineeritud ühist kavandamist võimaldav koostöö- ja kompetentsiplatvorm. Platvorm toetab koolituste, arutelude, nõustamise, ühise kavandamise ja kogukonnaloome kaudu ettevõtete, teadus- ja arendusorganisatsioonide, vabaühenduste ning omavalitsuste energiasäästu- ja ringmajandusealased jõupingutusi. ROHEkolmapäevad ja teised sündmused meelitasid arvukalt osalejaid teemadega tutvuma. Üritused olid mitmekesised, arutelud sisukad ja koostöö HUUBi, Tartu Ülikooli Pärnu kolledži ja Teeme Ära Sihtasutusega tõi positiivseid tulemusi. Osalejate aktiivsus kinnitab, et projekt mõjutas positiivselt keskkonnateadlikkust kogukonnas ning tõi kaasa jätkusuutlikke muutusi.

IT- ja tehnoloogiaalane täiendõppeprogramm

2022. aastal kutsuti ellu personaliKOBAR, mis koondab endas Pärnu maakonna ettevõtete esindus- ja tugisorganisatsioonide, suuremate tootmis- ja turismiettevõtete ning tööjõu ettevalmistamisega tegelevate haridusasutuste esindajaid. PersonaliKOBARa eesmärgiks on leida toimivad ja paindlikud lahendused personali kompetentside kaasajastamiseks ning oluliste spetsialistide puuduse vähendamiseks, töötades ühiselt välja ettevõtjate vajadustel põhinevad täiendkoolitusprogrammid ja õppekavad. PersonaliKOBARas tegutseb teadmussiirde vahendamise ja Pärnumaa hariduspakkumise kaasajastamise ning mitmekesistamise nimel ligi 25-30 inimest 15 erinevast ettevõttest, asutusest ja organisatsioonist. PersonaliKOBARa eestvedamisel seati fookus kahele valdkonnale: juhtimine ning robotika/mehhatroonika.

Juhtimine

Koostöös töötati välja juhtide arenguprogramm, mis viidi pilootprojektina ellu 2023 kevadperioodil. Arenguprogrammi eesmärk oli tõsta keskastmejuhtide pädevust tänapäevastel juhtimisteemadel, aidates neil seeläbi enesekindlamalt täita nii oma tänast juhi rolli kui ka luua eeldused järgmisele juhtimistasandile tõusmiseks. Pilootprogrammi läbis 24 inimest 18 ettevõttest. Nelja kuu jooksul toimus kaheksa koolituspäeva, kus räägiti erinevatel teemadel nagu juhivoolne eestvedamine, inspireerimine, vaimne tervis töökohal, strateegiline kommunikatsioon, koostöö, kriisijuhtimine.

Koolituse tagasiside oli positiivne. Esile toodi, et programm andis võimaluse vaadata endasse, analüüsida seni tehtut ning mõelda, kuidas võiks oma igapäeva töös rakendada paremaid juhtimispraktikaid. Tõdeti, et olulisel kohal on hea ning läbimõeldud kommunikatsioon juhtide ja töötajate vahel. Vaimse tervise osa pani mitmeid juhte vaatama endasse ning tõdema, et endagi tervist ei tohi tahaplaanile jätta. Oluliseks peeti, et programm tõi ühte gruppi kokku erinevate valdkondade juhid, mis andis läbi loengute hea võimaluse jagada enda kogemusi. Tihtipeale on probleemid ettevõtetes mingil määral sarnased, kuid lahendused võivad olla täiesti erinevad.

Robootika/mehhatroonika

Pärnu maakonnas on piiratud võimalused tehnoloogiaalaste teadmiste omandamiseks ning kuna tööturul valitseb inseneeriavaldkonna spetsialistidest puudus, pärsib see tootmisettevõtete arengut, asutamist või ümberasumist Pärnumaale. PersonaliKOBARa tegevuse tulemusena kasvas välja vajadus panustada sarnaselt ka inseneeriavaldkonna arengusse, kus koostöös tootmisettevõtete ning tööjõu ettevalmistamisega tegelevate haridusasutuste esindajatega hakatakse otsima lahendusi valdkonna propageerimiseks ja edasiarendamiseks Pärnumaal. Esimesed sammud tehti selleks 2023. aastal kevadel. Tartu Ülikooli teadlased külastasid Pärnumaa tootmisettevõtteid, ettevõtete esindajad omakorda Tartu Ülikooli laboreid, millele järgnes 2023. aasta kevadel tulevikutehaste tehnoloogiatega teemaline koolitus Pärnumaa tootmisettevõtete inseneridele, tootmisjuhtidele ja juhtidele.

PersonaliKOBAR tegutseb suures osas ettevõtete personalijuhtide initsiatiivi põhisel ning see tagab teemakobara jätkusuutlikkuse. Tegevusele laiapõhjalisema kandepinna andmiseks ning maakonnaülese või piirkondliku mõju saavutamiseks on PersonaliKOBARa eestvedamisse ka edaspidi kaasatud arenduskeskuse ja Tartu Ülikooli Pärnu kolledži esindajad, kellega koostöös töötatakse välja maakonna ettevõtete vajadustele vastavaid lahendusi.

2023. aasta novembris kutsuti kokku esimene inseneeriaKOBAR, mille eesmärgiks on leida toimivad ja paindlikud lahendused valdkonna spetsialistide puuduse vähendamiseks, töötades ühiselt välja ettevõtjate vajadustel põhinevad täiendkoolitusprogrammid ja õppekavad. Kohtumisel tutvustati inseneeriaKOBAR loomise eesmärki, kaardistati valdkonna ettevõtete esialgsed vajadused ja valmisolek tegevustesse panustada ning lepitati kokku järgnevad tegevused. InseneeriaKOBAR tegevustesse on valmis panustama ligikaudu 20 inimest 10 erinevast ettevõttest ja organisatsioonist (nimekiri on lisatud käesolevale aruandele).

Tegevuste raames töötati välja ettevõtjate vajadustele vastav täiendusõppe maakondlik toimemudel ning selle rakenduse mehhanism. Toimemudel on avalikkusele kättesaadav Pärnumaa Innovatsioonikeskus KOBAR veebilehel ning seda on tutvustatud ettevõtjate, haridusasutuste ja avaliku sektori esindajatega toimunud kohtumiste käigus.

Vabaühenduste nõustamine

Põhiliseks tegevuseks 2023. aastal oli organisatsiooni asutamise nõustamine, teemadeks teenuse osutamiseks ja omatulu ning sissetuleku teenimiseks juriidilise isiku valik ning toetusvõimalused tegevuste elluviimiseks.

Vabaühendustega viidi läbi arengunõustamisi nende arenguvajaduste (eelkõige juhtimisalaste) kaardistamiseks ja ka ühingu sise- ja väliskeskkonna kvaliteedi hindamiseks. Lisaks viidi läbi arenguvajaduste kaardistamised ning anti soovitusi projektide kirjutamiseks, koostööpartnerite leidmiseks ja omatulu teenimise osas. Nõustati ka ühingu lõpetamiseks, ühinemiseks või jagunemiseks vajalike toimingute korraldamise ja dokumentide koostamise osas.

Korraldati Virtsus koostöös Virtsu Rannahoone MTÜga infopäev mittetulundusühingutele ja ettevõtjatele, anti infot kogukondade teadlikkuse suurendamine nõustamisteenuse olemasolust ja võimalustest, innustati kogukonnale suunatud projektide koostamisele. Toimusid kogukonnaarendajatega kokkusaamised. Nõustati ja koolitati vabaühendusi Kodanikuühiskonna SA taotlusvoorudesse projektitaotluste ja -eelarvete koostamist.

Vabaühendustele saadetakse üks-kaks korda kuus uudiskirju, olenevalt info olemasolust ja edastamise vajalikkusest. Uudiskirjad sisaldavad infot nii valdkonna taotlusvoorude kui ka maakonnas ja vabariigis toimuva kohta. Uudiskirja saajate arv valdkonna e-posti loendis on 592.

Aruandeaastal oli nõustamiskordi 94, kliente 115, enim oli nõustatavaid Pärnu linnast (57%) ja Saarde vallast (15%). Nõustatud projektitaotlusi 29, rahastuse saanud projektide maht ca 82 200 eurot.

Projektidest on enim nõustatud Kohaliku omaalgatuse programmi kevad- ja sügisvoorude ning Kodanikuühiskonna SA arenguhüppe-, kogukonna stipendiumi ning kodanikuühiskonna innovatsioonifondi taotlusi.

Kohaliku omaalgatuse programmi menetlemine:

- osaleti kahel info- ja koolituspäeva läbiviimisel ning korraldati kaks hindamiskomisjoni koosolekut;
- projektide kohapealseid taotlusi ja kontrollide teostati kokku 12-le projektile ning dokumentatsiooni säilitamise kontrolli teostati 4-le projektile;
- projektivoorudesse esitati taotlusi 103 (kevad 56 ja sügisel 47).

Maakonna rahvatervise- ja turvalisuse tegevused

Pärnumaa rahvatervise ja turvalisuse arengus järgiti arengustrateegia Pärnumaa 2035+ ja „Pärnumaa tervise- ja heaoluprofiili 2019-2024“ eesmärke.

Maakonnaülesed rahvatervise arendustegevuse prioriteedid ja tegevused 2023. aastal:

- Pärnumaa tervise- ja heaoluprofiili 2019-2022 tegevuste kaardistamine ja tegevuskava hindamisraporti koostamine ning tegevuskava koostamine. Tervise- ja heaoluprofiili andmete kogumise jätkamine, kokkuvõtte põhjal fookuste seadmine, mille järgselt toimusid arengupäevad, kus otsustati maakonna tervisestrateegia fookus ja prioriteedid aastaks 2035. Koostati tervise- ja heaoluprofiili tegevuskava 2024-2027;
- Kevadel kinnitati rahvatervisekomisjoni poolt tunnustamise statuut, maakonna terviseedendamise tunnustamisel oli esmakordselt kaks tunnustamiskategooriat: terviseedendaja ja tervisetegu. Tunnustuste üleandmine toimus tunnustusürituse Pärnumaa tegijad 2023 raames;
- Kohalike omavalitsuste heaolumeeskondade võimestamine ja arendamine, kaasamine maakonna tervise ja heaoluprofiili koostamise kõikidesse etappidesse, fookuse selgumisel laiendati töögruppi oma ala ekspertide ja spetsialistide näol laiapõhjalise ja adekvaatse tegevuskava valmimiseks;
- Pärnumaa Arenduskeskuse ja kõigi Pärnumaa omavalitsuste vahel sõlmiti tervisepaketi toetusleping milles on vajaduspõhised tegevused vastavalt, e-profiilis selgunud andmetele või läbiviidud küsimustikele.

Maakondliku rahvatervise võrgustiku prioriteedid ja tegevused 2023. aastal:

- Tervist edendavad lasteaiad ja koolid: võrgustiku koordinaatorite ja meeskondade arendustegevus ja võimestamine. Korraldati lasteaedade juhatajate ja terviseedendajate ümarlaudu, õppereis Tartusse, kogemuspäev, suukool, vaimse tervise koolitus, uimastiennetuse teemaline haridustöötajate sügiskool, mahepõllumajanduse teemaline praktiline kokkade koolitus. Selgitati välja haridusasutuste toitlustajate koolitusplaani ja korraldati koolitus „Kokalt kokale“. Koostöös Terviseametiga kontrolliti koolitoitlustuse menüüsid;
- Tervist edendavad noortekeskused: korraldati traditsiooniline kogu päeva TENK üritus, teemadeks kehalise ja vaimse tervise hoidmine, läbipõlemise vältimine ning tervislik toitumine koos erinevate töötubadega;
- Tervist edendavad töökohad: aasta alguses leiti Pärnumaa tervist edendavate töökohtade võrgustikule koordinaator, kes on kinnitatud rahvatervisekomisjoni liikmeks ja oli kaasatud kõikidesse tervise ja heaoluprofiili tegevuskava koostamise protsessidesse. Sügisel kutsuti aktiivselt taotlema tervist edendavate töökohtade märgist, maakonna rahvatervisespetsialist osales kvisiooni koolitusel septembris, eesmärgiga läbi viia järgmisel aastal Pärnumaa kvisioonigruppi;
- Vaimse tervise võrgustiku laiendus ja võimestamine: kevadine vaimse tervise seminar, sügisel jätkusid värvahoidjate koolitused;

- Maakonna erivajadustega inimeste liikumisaktiivsusega tegelevate asutuste võrgustiku loomine: võrgustiku loomine sai hoo sisse, toimusid ümarlauad ja kohtumised, ettevalmistamisel paraolümpial osalemine;
- Sporditöötajate ja kohalike omavalitsuste ametnike koostöö võimestamine: liikumise koostööseminarid omavalitsustes – sporditöötajad, tervisedendajad, ametnikud;
- Tegevusjuhendajate võimestamine 60+ elanikkonna tervise edendamisel: 11 liikumise ja tervisliku toitumise praktilist koolitust;
- Rahvatervisekomisjon: toimusid regulaarsed koosolekud, komisjoni liikmed on kaasatud ja kaasas kõikidel planeerimistöötubades.

Maakonnaülesed turvalisuse arendustegevused 2023. aastal:

- Märtsis külastas Pärnumaad Rapla Töömaja, kes tutvustas seminaril oma sõltuvusest vabanemise rehabilitatsiooni töö- ja elukeskkonda. Peamine sihtgrupp olid kohalikud omavalitsused. Pärnumaa kohalike omavalitsuste esindajad koos maakonna siseturvalisuse spetsialistiga käisid Töömaja teenustega koha peal tutvumas mais;
- Septembris osalesid turvalisuse nõukogu liikmed „Avalike ürituste riskipõhise koostöömudeli pilootprojekti tulemuste tutvustamise“ seminaril Väätsa rahvamajas, kaasatud olid Pärnumaa Politsei- ja Piirivalveamet, Päästeameti ja kohalike omavalitsuste esindajad;
- Maakonna siseturvalisuse spetsialist osales vaatlejana Põlvamaa haridustöötajatele suunatud ohutusõppusel „Põlva ÄKK“ ja Raplamaa haridustöötajatele suunatud ohutusõppusel „Rapla ÄKK“, eesmärgiga saada kogemust, et korraldada ohutusõppust ka Pärnumaal;
- Detsembris toimus Soometsa külaseltsis kriisitöövihiku arenduse riskide juhtimise tabeli kasutamise katsetus/õppepäevak. Päeva viisid läbi lisaks spetsialistile turvalisuse nõukogu esimees ja nõukogu liige, Punase Risti ja Soometsa küla riskide kaardistamisküsimustiku läbi viinud Hiie Lainela. Õppepäevakul osales 18 inimest;
- Alustati kogukonna kriisiks valmisoleku kaardistamise küsimustikuga, mille lõpuleviimine toimub 2024. aastal.

Pärnumaa väliskoostöö

Pärnumaa Arenduskeskuses asub üks kaheksast Eestis asuvast Europe Direct infopunktist. Europe Direct on üle-Euroopaline Euroopa Komisjoni teabevõrgustik enam kui 500 teabekeskusega 28 liikmesriigis. Europe Direct teabekeskus eesmärgiks on pakkuda kohalikul ja piirkondlikul tasandil teavet Euroopa Liidu kohta, tagamaks üldsuse teavitamine ja nõustamine erinevates tegevusvaldkondades. Täiendada ja toetada Euroopa Komisjoni Eesti esinduse, Euroopa Parlamendi infobüroo, teiste EL institutsioonide ja asutuste teabevahetusi kohalikul ja piirkondlikul tasandil ning teavitada kohalikku elanikkonda EL prioriteetsetest teemadest. Eesmärgid saavutatakse eelkõige läbi eriteemaliste ürituste korraldamise. Europe Direct ei kommenteeri Euroopa Liidu poliitikaga seotud küsimusi või seisukohti ega lahenda või edasta kaebusi. Eesmärkide täitmiseks on sõlmitud Euroopa Komisjoni partnerluse raamleping.

Europe Direct Pärnumaa infopunkt aitab kaasa erinevate sihtgruppide teadlikkuse suurenemisele Euroopa Liidust ja Euroopa Liiduga seonduvatest teemadest. Europe Direct infopunkti kaudu ja eestvedamisel toimuvad mitmed sündmused koolidele ja omavalitsustele, teavitamine ja kodanike kaasamine, suhtlemine kohaliku meedia ja teiste teabelevitajatega, koostöö edendamine piirkondlike Europe Direct teabekeskustega. Pärnumaa Europe Direct infopunkt katab ka Raplamaad.

Pärnumaa väliskoostöö tegevused 2023. aastal:

- Põhjamaade Ministrite Nõukogu esinduse Eestis kaudu sai rahastuse avaliku halduse mobiilsusprojekt „The crisis management’s best practise from Nordic – study trip for Harju and Pärnu county’s local municipalities“, mille raames korraldati septembris kriisikorraldusteemaline kohalike omavalitsuste töötajate õppereis Islandile ja Fääri saartele;
- Korraldati Põhjala kirjanduse nädal ja osaleti Põhjala infopäevadel;
- Toimus Islandi delegatsiooni (40 inimest) vastuvõtt ja maakonna külastus augustis;
- Tihendati koostööd USA, Maryland, St Mary sõprusmaakonnaga;

- Europe Direct raames toimus 2023. aastal 15 erinevat tegevust (õppereisid, seminarid, mälumängud, õppetoad, Euroopa päeva tähistamine jne);
- Norralaste vastuvõtmine vabariigi aastapäeva tähistamisel ja juunis õppereisil Pärnumaal.

SA Pärnumaa Arenduskeskuse projektid

Aruandeperioodil käimasolevad projektid:

- Horizon Europe, kliimaprojekt, projekti periood 2023-2027. Rahvusvahelise projekti kogumaksumus 24,5 miljonit eurot, toetus Pärnumaa Arenduskeskusele 425 tuhat eurot. Euroopa Liidu peamine teadusuuringute ja innovatsiooni programm. Käsitleb kliimamuutusi, aitab saavutada Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni säästva arengu eesmäärke ning suurendab Euroopa Liidu konkurentsivõimet ja majanduskasvu. Programm hõlbustab koostööd ning tugevdab teadusuuringute ja innovatsiooni mõju Euroopa Liidu poliitika väljatöötamisel, toetamisel ja elluviimisel, lahendades samal ajal ülemaailmseid probleeme.
- Interregi projekt BioBooster, projekti periood 2023-2025, projektitoetus 204 tuhat eurot. Interreg Läänemere piirkonna programm 2021-2027. Euroopa territoriaalse koostöö eesmärgi all elluviidav riikidevahelise koostöö programm, mille eesmärk on rakendada riikidevahelise koostöö kaudu Läänemere piirkonna kodanike huvides innovaatilisi, vett säästvaid ja kliimaneutraalseid lahendusi.

Aruandeperioodil ettevalmistusel olnud projektid, mis on aruande esitamise ajaks saanud positiivse rahastamisotsuse ja mille tegevustega alustati 2024. aastal:

- Piirkondliku ettevõtlus- ja elukeskkonna arendamise (PEEK) meede, projekt "Pärnumaa innovatsioonikeskus KOBAR". Projekti periood 2024-2026, projekti kogumaksumus 3,9 miljonit eurot (toetus 75%, omaosalus 25%). Pärnumaa innovatsioonikeskuse KOBAR edasiarendamine maakonnaüleseks teadmussirde taristuna toimivaks regionaalseks innovatsioonisüsteemiks, milles ressursitõhus koostöö regionaalse konkurentsivõime tõstmiseks atraktiivse elu-, töö- ja ettevõtluskeskkonna kujundamisel põhineb viisikheeliksi mudelil, kus omavahel on seotud ettevõtlus (sh ettevõtlusinkubaator, ettevõtjate esindusorganisatsioonid jne), teadus (ülikoolid), avalik sektor, kodanikuühiskond ning keskkond.
- Väikese ja keskmise suurusega ettevõtjate kestliku majanduskasvu ja konkurentsivõime tõhustamise meede, projekt "Pärnumaa disainiKOBAR". Projekti periood 2024-2026, projekti kogumaksumus 151 tuhat eurot (toetus 75%, omaosalus 25%). Pärnumaa Arenduskeskuse disainiKOBARa arenguprogrammi eesmärk on suurendada Pärnumaa ettevõtete disainipädevust ning luua eeldused Pärnumaal loomemajanduse valdkonnas tegutsevate ettevõtete konkurentsivõime kasvuks. Loomeettevõtjate tugiteenused ja disaini rolli tootearenduses tähtsustav arenguprogramm on suunatud Pärnumaa disainiKOBARa arendamiseks, disainihuviliste Pärnumaa ettevõtjate kogukonna kasvatamiseks ning ettevõtjate disainiteadlikkuse suurendamiseks.

Erik Reinhold
juhatuse liige

Raamatupidamise aastaaruanne

Bilanss

(eurodes)

	31.12.2023	31.12.2022	Lisa nr
Varad			
Käibevarad			
Raha	259 294	215 354	2
Nõuded ja ettemaksed	101 592	65 351	3, 4, 8
Kokku käibevarad	360 886	280 705	
Kokku varad	360 886	280 705	
Kohustised ja netovara			
Kohustised			
Lühiajalised kohustised			
Võlad ja ettemaksed	59 428	47 200	4, 6, 7
Sihtotstarbelised tasud, annetused, toetused	137 507	70 841	8
Kokku lühiajalised kohustised	196 935	118 041	
Kokku kohustised	196 935	118 041	
Netovara			
Eelmiste perioodide akumuleeritud tulem	162 664	147 360	
Aruandeaasta tulem	1 287	15 304	
Kokku netovara	163 951	162 664	
Kokku kohustised ja netovara	360 886	280 705	

Tulemiaruanne

(eurodes)

	2023	2022	Lisa nr
Tulud			
Annetused ja toetused	911 886	741 982	8
Tulu ettevõtlusest	38 765	23 415	5, 9
Kokku tulud	950 651	765 397	
Kulud			
Jagatud annetused ja toetused	-26 288	-10 401	10
Mitmesugused tegevuskulud	-350 204	-271 186	5, 11
Tööjõukulud	-536 975	-439 507	12
Muud kulud	-35 927	-29 029	13
Kokku kulud	-949 394	-750 123	
Põhitegevuse tulem	1 257	15 274	
Intressitulud	30	30	14
Aruandeaasta tulem	1 287	15 304	

Rahavoogude aruanne

(eurodes)

	2023	2022	Lisa nr
Rahavood põhitegevusest			
Põhitegevuse tulem	1 257	15 274	
Põhitegevusega seotud nõuete ja ettemaksete muutus	-36 241	123 368	3, 4, 8
Põhitegevusega seotud kohustiste ja ettemaksete muutus	78 894	-181 927	4, 6, 8
Laekunud intressid	30	30	14
Kokku rahavood põhitegevusest	43 940	-43 255	
Kokku rahavood	43 940	-43 255	
Raha ja raha ekvivalendid perioodi alguses	215 354	258 609	2
Raha ja raha ekvivalentide muutus	43 940	-43 255	
Raha ja raha ekvivalendid perioodi lõpus	259 294	215 354	2

Netovara muutuste aruanne

(eurodes)

		Kokku netovara
	Akumuleeritud tulem	
31.12.2021	147 360	147 360
Aruandeaasta tulem	15 304	15 304
31.12.2022	162 664	162 664
Aruandeaasta tulem	1 287	1 287
31.12.2023	163 951	163 951

Raamatupidamise aastaaruande lisad

Lisa 1 Arvestuspõhimõtted

Üldine informatsioon

SA Pärnumaa Arenduskeskus on koostanud 2023. raamatupidamise aastaaruande vastavalt Raamatupidamiseseaduse § 17-le, aruanne on kooskõlas Eesti finantsaruandluse standardiga, mis tugineb rahvusvaheliselt tunnustatud arvestuse ja aruandluse põhimõtetele.

Eesti finantsaruandluse standardi põhinõuded on kehtestatud Eesti Vabariigi raamatupidamise seaduses, avaliku sektori finantsarvestuse ja -aruandluse juhendis ning Rahandusministri määrusega kehtestatud Raamatupidamise Toimkonna juhendites.

SA Pärnumaa Arenduskeskus on riigiraamatupidamiskohuslane.

Raamatupidamise aastaaruande koostamisel on lähtutud soetusmaksumuse printsiibist, välja arvatud juhtudel, kui see on kirjeldatud alljärgnevates arvestuspõhimõtetes.

Tulude ja kulude aruande koostamisel on lähtutud RTJ 14 lisas toodud skeemist.

Rahavoogude aruandes kajastatakse aruandeperioodi laekumisi ja väljamakseid, rühmitatuna põhitegevuse, investeerimistegevuse ja finantseerimistegevuse rahavoogudeks. Rahavoogude aruandes on rahavood äritegevusest koostatud kaudsel meetodil.

SA Pärnumaa Arenduskeskuse raamatupidamise aastaaruanne on koostatud eurodes.

Arvestuspõhimõtete või informatsiooni esitusviisi muutused

Arvestuspõhimõtteid ei ole võrreldes eelmise aruandeperioodiga muudetud.

Raha

Bilansis kajastatakse raha kirjel pangas olevate arvelduskontode jääke, sularahakassat ei ole ja sularahas tehinguid ei teostata.

Nõuded ja ettemaksed

Nõuded on kajastatud korrigeeritud soetusmaksumuse meetodil. Nõudeid kajastatakse bilansis nõudeõiguse tekkimise momendil ning hinnatakse lähtuvalt tõenäoliselt laekuvatest summadest. Kui nõude laekumine loetakse osaliselt või täielikult ebatõenäoliseks, kajastatakse see nõuete bilansilise väärtuse vähendamisenä ja kantakse kuludesse.

Nõuete laekumise tõenäosust hinnatakse iga kliendi kohta eraldi, arvestades informatsiooni kliendi maksevõime kohta. Nõuded, mis laekuvad maksegraafikute alusel ei ole alla hinnatud.

Nõuet loetakse lootusetuks, kui juhtkonna hinnangul puuduvad võimalused nõude sissenõudmiseks. Lootusetuid nõudeid bilansis ei kajastata.

Materiaalsed ja immateriaalsed põhivarad

Materiaalse põhivarana kajastatakse varasid eeldatava kasuliku elueaga üle ühe aasta ja soetusmaksumusega alates 10 000 eurot.

Varad, mille kasulik eluiga on üle ühe aasta, kuid mille soetamismaksumus on alla 10 000 euro, kajastatakse bilansivälise varana ja kantakse soetamisel kuludesse.

Madalama soetusmaksumusega või lühema kasuliku elueaga varaobjektide üle, millised on soetamisel kuludesse kantud, peetakse arvestust bilansiväliselt vastavalt RPS sätestatule ja lähtudes otstarbekusest.

Materiaalne põhivara on kajastatud bilansis soetamismaksumuses, millest on maha arvatud akumuliseeritud kulum. Kulumi arvestamisel kasutatakse lineaarset meetodit. Kulumi norm määratakse igale põhivara objektile eraldi, sõltuvalt selle kasulikust elueast. Põhivara kasulikkude eluiga inventeeritakse aastainventuuri käigus. Kui vara hinnanguline kasulik eluiga erineb oluliselt eelnevalt kehtestatud, siis muudetakse vara järelejäänud kasulikkude eluiga, millest tulenevalt muutub järgmiste perioodide varale arvestatav kulum.

Põhivarade arvelevõtmise alampiir 10 000

Rendid

Kapitalirendina käsitletakse rendilepingut, mille puhul kõik olulised vara omandiga seonduvad riskid ja hüved kanduvad üle rentnikule. Muud rendilepingud kajastatakse kasutusrendina.

Aruandekohustuslane kui rentnik

Kasutusrendimaksed kajastatakse rendiperioodi jooksul lineaarselt kuluna.

Aruandekohustuslane kui rendileandja

Kasutusrendimaksed kajastatakse rendiperioodi jooksul lineaarselt tuluna.

Annetused ja toetused

Sihtfinantseerimisena kajastatakse sihtotstarbeliselt antud ja teatud tingimustega seotud toetusi, mille korral sihtfinantseerimise andja kontrollib toetuse sihipärast kasutamist.

Sihtfinantseerimist ei kajastata tuluna või kuluna enne, kui toetuse saaja on teinud kulutused, milleks sihtfinantseerimine oli ette nähtud, ning eksisteerib piisav kindlus, et sihtfinantseerimine leiab aset.

Saadud sihtfinantseerimise kajastamisel rakendatakse brutomeetodit, mille järgi kajastatakse nii saadud sihtfinantseerimist kui ka selle arvel tehtud kulusid või põhivara soetust mõlemad eraldi.

Tegevuskulude sihtfinantseerimise kajastamisel lähtutakse tulude ja kulude vastavuse printsiibist ning tulu sihtfinantseerimisest kajastatakse proportsionaalselt sellega seonduvate kuludega.

Sihtfinantseerimise korral põhivara soetamiseks võetakse vara bilansis arvele tema soetusmaksumuses, sihtfinantseerimise summa aga kajastatakse tuluna samal ajal kui kõik nõutud tingimused on täidetud.

Tegevustoetused antakse saajale lähtudes tema põhikirjalistest ülesannetest ja arengudokumentides määratud eesmärkidest. Tegevustoetust kajastatakse tuluna/kuluna raha ülekandmisel või laekumisel.

Tulud

Tulud võetakse arvele tekkepõhiselt vastavalt tulu tekkimist kajastavatele dokumentidele. Tulu teenuste müügist kajastatakse teenuse osutamisel, mille kohaselt kajastatakse teenuse osutamisest saadavad tulud proportsionaalselt samades perioodides kui teenuse osutamisega kaasnevad kulud.

Intressitulud kajastatakse siis, kui tulu laekumine on tõenäoline ja tulu suurus on võimalik usaldusväärselt hinnata.

Kulud

Kulude arvestus on tekkepõhine ja aruande koostamisel arvestatakse, et järgneva perioodi tulude teenimisega seotud kulu kajastatakse ettemakstud tulevaste perioodide kuludena.

Maksustamine

Põhivara ja varude soetamisel tasutud mittetagastatavad maksud ja lõivud (näiteks käibemaks, kuna ostja ei ole käibemaksukohustuslane) kajastatakse soetamishetkel kuluna ning neid ei kajastata varade soetamismaksumuse koosseisus.

Seotud osapooled

Aruande koostamisel loetakse seotud osapoolteks SA Pärnumaa Arenduskeskuse asutajaid, nõukogu ja juhatuse liikmeid, nende isikute lähedasi perekonnaliikmeid ja nende kontrollitavaid või nende olulise mõju all olevaid ettevõtjaid.

Lisa 2 Raha

(eurodes)

	31.12.2023	31.12.2022
Swedbank	259 294	215 354
Kokku raha	259 294	215 354

Pangakontode jäägid on inventeeritud ja võrreldud vastavate raamatupidamisregistriga. Sularahakassat Pärnumaa Arenduskeskusel ei ole.

Lisa 3 Nõuded ja ettemaksed (eurodes)

	31.12.2023	12 kuu jooksul	Lisa nr
Nõuded ostjate vastu	2 886	2 886	
Ostjatelt laekumata arved	3 486	3 486	
Ebatõenäoliselt laekuvad nõuded	-600	-600	
Maksude ettemaksed ja tagasinõuded	16 134	16 134	4
Ettemaksed	28	28	
Tulevaste perioodide kulud	28	28	
Saamata sihtfinantseerimine	82 544	82 544	8
Kokku nõuded ja ettemaksed	101 592	101 592	
	31.12.2022	12 kuu jooksul	Lisa nr
Nõuded ostjate vastu	2 129	2 129	
Ostjatelt laekumata arved	2 189	2 189	
Ebatõenäoliselt laekuvad nõuded	-60	-60	
Ettemaksed	28	28	
Muud makstud ettemaksed	28	28	
Saamata sihtfinantseerimine	63 194	63 194	8
Kokku nõuded ja ettemaksed	65 351	65 351	

Lisa 4 Maksude ettemaksed ja maksuvõlad (eurodes)

	31.12.2023		31.12.2022
	Ettemaks	Maksuvõlg	Maksuvõlg
Ettevõtte tulumaks		54	0
Üksikisiku tulumaks		8 550	5 631
Erisoodustuse tulumaks			60
Sotsiaalmaks		14 934	9 850
Kohustuslik kogumispension		658	356
Töötuskindlustusmaksed		986	593
Ettemaksukonto jääk	16 134		
Kokku maksude ettemaksed ja maksuvõlad	16 134	25 182	16 490

Kõik maksuvõlad on lõplikult tasutud 10.01.2024.

Vaata lisa 3 ja 6.

Lisa 5 Kasutusrent (eurodes)

Aruandekohustuslane kui rendileandja

	2023	2022	Lisa nr
Kasutusrenditulu	1 758	0	9
Järgmiste perioodide kasutusrenditulu mittekatkestatavatest lepingutest			
	31.12.2023	31.12.2022	Lisa nr
12 kuu jooksul	2 280	0	
1-5 aasta jooksul	570	0	

Aruandeperioodil kehtinud lepingud:

1) Destination Pärnu MTÜ 24.03.2023 sõlmitud bürooruumide üürileping Ringi tn 35, Pärnu tähtajaga 1 aasta. Uus üürileping on sõlmitud 24.03.2024 tähtajaga 1 aasta.

Aruandekohustuslane kui rentnik

	2023	2022	Lisa nr
Kasutusrendikulu	-9 443	-14 886	11
Järgmiste perioodide kasutusrendikulu mittekatkestatavatest lepingutest			
	31.12.2023	31.12.2022	Lisa nr
12 kuu jooksul	-9 975	-15 000	
1-5 aasta jooksul	-45 188	-80 000	
Üle 5 aasta	-51 000	-153 350	

Aruandeperioodil kehtinud lepingud:

1) Tartu Ülikooliga 15.07.2021 sõlmitud bürooruumide üürileping aadressil Ringi tn 35, Pärnu. Üürilepingu kehtivus on 12 aastat ja 8 kuud. Üürnik investeeris lepingu objekti (hoone olulistesse osadesse) 488 390 eurot ja nimetatud summat arvestades kehtib lepingus märgitud üürimäär kogu lepinguperioodil ja üüri arveid ei esitata.

Järgmiste perioodide kasutusrendikulu mittekatkestatavatest lepingutest on kajastatud Ringi tn 35 bürooruumide kasutamisega seotud kulud.

2) Telia Eesti AS sõlmitud viiele tööarvutile kasutusrendileping. Lepingute lõpptähtajad: kolm lepingut 20.12.2025, üks leping 20.01.2026 ja üks leping 20.01.2027.

Lisa 6 Võlad ja ettemaksed

(eurodes)

	31.12.2023	12 kuu jooksul	Lisa nr
Võlad tarnijatele	2 756	2 756	
Võlad töövõtjatele	31 034	31 034	7
Maksuvõlad	25 182	25 182	4
Muud kohustised	456	456	
Kokku võlad ja ettemaksed	59 428	59 428	
	31.12.2022	12 kuu jooksul	Lisa nr
Võlad tarnijatele	4 100	4 100	
Võlad töövõtjatele	26 154	26 154	7
Maksuvõlad	16 490	16 490	4
Muud kohustised	456	456	
Kokku võlad ja ettemaksed	47 200	47 200	

Lisa 7 Võlad töövõtjatele

(eurodes)

	31.12.2023	31.12.2022	Lisa nr
Puhkusetasude kohustis	30 587	25 017	
Võlad majanduskulude eest	288	310	
Isikliku sõiduauto kasutamise hüvitis	159	827	
Kokku võlad töövõtjatele	31 034	26 154	6

Lisa 8 Sihtotstarbelised tasud, annetused ja toetused

(eurodes)

	31.12.2021		Laekunud	Tagasi makstud	Kajastatud tulemiaruanDES	31.12.2022		Lisa nr
	Nõuded	Kohustised				Nõuded	Kohustised	
Sihtfinantseerimine põhivarade soetamiseks								
Rahandusministeerium	129 850		129 850					
Kokku sihtfinantseerimine põhivarade soetamiseks	129 850		129 850					
Sihtfinantseerimine tegevuskuludeks								
Pärnumaa Omavalitsuste Liit		87 877	214 351		231 387		70 841	15
Pärnu Linnavalitsus		44 198	80 884	-40 073	85 009			
Rahandusministeerium	33 866		192 105		197 308	39 069		3
Maakondlikud Arenduskeskused MTÜ		7 461	126 393		157 979	24 125		3
Keskkonnainvesteeringute Keskus	22 460		22 460					
Kodanikuühiskonna Sihtkapital SA			29 035		29 035			
Euroopa Komisjon			31 860		31 860			
Muud ettevõtjad			9 404		9 404			
Kokku sihtfinantseerimine tegevuskuludeks	56 326	139 536	706 492	-40 073	741 982	63 194	70 841	
Kokku sihtotstarbelised tasud, annetused ja toetused	186 176	139 536	836 342	-40 073	741 982	63 194	70 841	

	31.12.2022		Laekunud	Tagasi makstud	Kajastatud tulemiaruanDES	31.12.2023		Lisa nr
	Nõuded	Kohustised				Nõuded	Kohustised	
Sihtfinantseerimine tegevuskuludeks								
Pärnumaa Omavalitsuste Liit		70 841	162 111		237 302	4 350		3, 15
Pärnu Linnavalitsus			95 000		95 000			
Rahandusministeerium	39 069		106 086		67 017			
Maakondlikud Arenduskeskused MTÜ	24 125		182 104		157 979			
Kodanikuühiskonna Sihtkapital SA			34 088		34 088			
Tervisekassa			11 775		11 775			
Ettevõtluse ja Innovatsiooni Sihtasutus			3 340		3 340			
Regionaal- ja Põllumajandusministeerium			136 962		215 156	78 194		3
Euroopa Komisjon			37 200		37 200			
Tehnoloogian Tutkimuskeskus			165 550		28 043		137 507	
Jyvaskylan Ammattikorkeakolulu			22 077		22 077			
Põhjamaade Ministrite Nõukogu			1 534		1 534			
Pärnumaa Kodukant MTÜ			900		900			
Green Net Finland RY			475		475			
Kokku sihtfinantseerimine tegevuskuludeks	63 194	70 841	959 202		911 886	82 544	137 507	
Kokku sihtotstarbelised tasud, annetused ja toetused	63 194	70 841	959 202		911 886	82 544	137 507	

Lisa 9 Tulu ettevõtlusest

(eurodes)

	2023	2022	Lisa nr
Tulu koolitusteenuste ostutamisest	5 029	5 120	
Muu teenuste müügitulu	31 978	18 295	
Ruumide üüritulu	1 758	0	5
Kokku tulu ettevõtlusest	38 765	23 415	

Kirjel muu teenuste müügitulu on kajastatud: korteriühistutele ostutatud nõustamisteenused, inkubatsiooniteenused, ettevõtjatele korraldatud õppereiside osalustasud.

Lisa 10 Jagatud annetused ja toetused (eurodes)

	2023	2022
Tartu Ülikool	-25 288	0
Liikmemaksud	-1 000	-1 000
KOBAR kulude katmine	0	-610
Pärnumaa Omavalitsuste Liit - maakonna identiteedi kulude vahendamine	0	-4 166
Pärnumaa Lastekaitse Ühing - toetus	0	-500
Arengustipendium	0	-4 125
Kokku jagatud annetused ja toetused	-26 288	-10 401

1. Tartu Ülikooli Pärnu Kolledži koostööleping, uuring "Pärnumaa innovatsioonikeskuse KOBAR tegevussuundade edasiarendamine".
2. Liikmemaks MTÜ Maakondlikud Arenduskeskused

Lisa 11 Mitmesugused tegevuskulud (eurodes)

	2023	2022	Lisa nr
Üür ja rent	-9 443	-14 886	5
Mitmesugused bürookulud	-13 605	-9 399	
Uurimis- ja arengukulud	0	-27 925	
Lähetuskulud	-13 822	-6 785	
Koolituskulud	-12 106	-19 625	
Esindus- ja vastuvõtukulud	-296	-49	
Juriidilised- ja personaliteenused	0	-3 350	
Isikliku sõiduauto kasutamise hüvitis	-8 335	-8 249	
IT-kulud ja arendustööd	-11 346	-10 297	
Inventarikulud	-278	-187	
Tervise edendamise kulud	-2 433	-1 968	
Ürituste korraldamise kulud	-260 121	-143 882	
Reklaamikulud	-18 419	-24 584	
Kokku mitmesugused tegevuskulud	-350 204	-271 186	

Lisa 12 Tööjõukulud

(eurodes)

	2023	2022
Palgakulu	-396 052	-325 205
Sotsiaalmaksud	-134 906	-109 573
Puhkusekohustis	-4 163	-3 475
Töötajatele tehtud erisoodustused	-1 854	-1 254
Kokku tööjõukulud	-536 975	-439 507
Töötajate keskmine arv taandatuna täistööajale	14	13

Lisa 13 Muud kulud

(eurodes)

	2023	2022
Kahjum valuutakursi muutustest	0	-2
Trahvid, viivised ja hüvitised	0	-150
Käibemaksukulu	-35 387	-28 500
Kulu ebatõenäoliselt laekuvatest arvetest	-540	-377
Kokku muud kulud	-35 927	-29 029

Lisa 14 Intressitulud

(eurodes)

	2023	2022
Intressitulu hoiustelt	30	30
Kokku intressitulud	30	30

Lisa 15 Seotud osapooled

(eurodes)

Saldod seotud osapooltega rühmade lõikes

LÜHIAJALISED	31.12.2023	31.12.2022	Lisa nr
Nõuded ja ettemaksed			
Asutajad ja liikmed	4 350	0	8
Kokku nõuded ja ettemaksed	4 350	0	
Võlad ja ettemaksed			
Asutajad ja liikmed	0	70 841	8
Kokku võlad ja ettemaksed	0	70 841	

MÜÜDUD	2023	2022
	Teenused	Teenused
Asutajad ja liikmed	4 016	6 827
Kokku müüdud	4 016	6 827

OSTETUD	2023	2022
	Teenused	Teenused
Asutajad ja liikmed	4 613	1 590
Tegev- ja kõrgem juhtkond ning olulise osalusega eraisikust omanikud ning nende valitseva või olulise mõju all olevad ettevõtjad	0	102
Kokku ostetud	4 613	1 692

Tegev- ja kõrgemale juhtkonnale arvestatud tasud ja muud olulised soodustused		
	2023	2022
Arvestatud tasu	37 000	34 450
Isikliku sõiduauto töösõitudeks kasutamise hüvitis	427	499

SA Pärnumaa Arenduskeskuse asutajad on Pärnumaa Omavalitsuste Liit ja Pärnu linn.

Info asutajatelt saadud toetuste kohta on lisas 8.

Aruande digitaalallkirjad

Aruande lõpetamise kuupäev on: 11.04.2024

Sihtasutus Pärnumaa Arenduskeskus (registrikood: 90014158) 01.01.2023 - 31.12.2023 majandusaasta aruande andmete õigsust on elektrooniliselt kinnitanud:

Allkirjastaja nimi	Allkirjastaja roll	Allkirja andmise aeg
ERIK REINHOLD	Juhatuse liige	11.04.2024

SÕLTUMATU VANDEAUDIITORI ARUANNE

Sihtasutus Pärnumaa Arenduskeskus nõukogule

Arvamus

Oleme auditeerinud Sihtasutus Pärnumaa Arenduskeskus (sihtasutus) raamatupidamise aastaaruannet, mis sisaldab bilanssi seisuga 31.12.2023 ning tulemiaruanne, rahavoogude aruannet ja netovara muutuste aruannet eeltoodud kuupäeval lõppenud aasta kohta ja raamatupidamise aastaaruande lisasid, sealhulgas märkimisväärsete arvestuspõhimõtete kokkuvõtet.

Meie arvates kajastab kaasnev raamatupidamise aastaaruanne kõigis olulistes osades õiglaselt sihtasutuse finantsseisundit seisuga 31.12.2023 ning sellel kuupäeval lõppenud aasta finantstulemust ja rahavoogusid kooskõlas Eesti finantsaruandluse standardiga.

Arvamuse alus

Viisime auditi läbi kooskõlas rahvusvaheliste auditeerimise standarditega (Eesti). Meie kohustusi vastavalt nendele standarditele kirjeldatakse täiendavalt meie aruande osas „Vandeauditori kohustused seoses raamatupidamise aastaaruande auditiga”. Me oleme sihtasutusest sõltumatud kooskõlas kutseliste arvestuseksperptide eetikakoodeksiga (Eesti) (sh sõltumatuse standardid), ja oleme täitnud oma muud eetikaalased kohustused vastavalt nendele nõuetele. Me usume, et auditi tõendusmaterjal, mille oleme hankinud, on piisav ja asjakohane aluse andmiseks meie arvamusele.

Muu informatsioon

Juhtkond vastutab muu informatsiooni eest. Muu informatsioon hõlmab tegevusaruannet, kuid ei hõlma raamatupidamise aastaaruannet ega meie vandeauditori aruannet. Meie arvamus raamatupidamise aastaaruande kohta ei hõlma muud informatsiooni ja me ei tee selle kohta mingis vormis kindlustandvat järeldust.

Seoses meie raamatupidamise aastaaruande auditiga on meie kohustus lugeda muud informatsiooni ja kaaluda seda tehes, kas muu informatsioon lahkneb oluliselt raamatupidamise aastaaruandest või meie poolt auditi käigus saadud teadmistest või tundub muul viisil olevat oluliselt väärkajastatud.

Lisaks on meie kohustus avaldada, kas tegevusaruandes esitatud informatsioon on vastavuses kohalduvate seaduses sätestatud nõuetega. Kui me teeme tehtud töö põhjal järelduse, et muu informatsioon on eespool toodu osas oluliselt väärkajastatud, oleme kohustatud sellest faktist aru andma.

Meil ei ole sellega seoses millegi kohta aru anda ning avaldame, et tegevusaruandes esitatud informatsioon on olulises osas kooskõlas raamatupidamise aastaaruandega ning kohalduvate seaduses sätestatud nõuetega.

Juhtkonna ja nende, kelle ülesandeks on valitsemine, kohustused seoses raamatupidamise aastaaruandega

Juhtkond vastutab raamatupidamise aastaaruande koostamise ja õiglase esitamise eest kooskõlas Eesti finantsaruandluse standardiga ja sellise sisekontrolli eest, nagu juhtkond peab vajalikuks, et võimaldada kas pettusest või veast tulenevate oluliste väärkajastamisteta raamatupidamise aastaaruande koostamist.

Raamatupidamise aastaaruande koostamisel on juhtkond kohustatud hindama sihtasutuse suutlikkust jätkata jätkuvalt tegutsevana, esitama infot, kui see on asjakohane, tegevuse jätkuvusega seotud asjaolude kohta ja kasutama tegevuse jätkuvuse arvestuse alusprintsipi, välja arvatud juhul, kui juhtkond kavatseb kas sihtasutuse likvideerida või tegevuse lõpetada või tal puudub sellele realistlik alternatiiv.

Need, kelle ülesandeks on valitsemine, vastutavad sihtasutuse raamatupidamise aruandlusprotsessi üle järelevalve teostamise eest.

Vandeauditori kohustused seoses raamatupidamise aastaaruande auditiga

Meie eesmärk on saada põhjendatud kindlus selle kohta, kas raamatupidamise aastaaruanne tervikuna on kas pettusest või veast tulenevate oluliste väärkajastamisteta, ja anda välja vandeauditori aruanne, mis sisaldab meie arvamust. Põhjendatud kindlus on kõrgetasemeline kindlus, kuid see ei taga, et olulise väärkajastamise eksisteerimisel see kooskõlas rahvusvaheliste auditeerimise standarditega (Eesti) läbiviidud auditi käigus alati avastatakse. Väärkajastamised võivad tuleneda pettusest või veast ja neid peetakse oluliseks siis, kui võib põhjendatult eeldada, et need võivad üksikult või koos mõjutada majanduslikke otsuseid, mida kasutajad raamatupidamise aastaaruande alusel teevad.

Kasutame auditeerides vastavalt rahvusvaheliste auditeerimise standarditele (Eesti) kutsealast otsustust ja säilitame kutsealase skeptitsismi kogu auditi käigus. Me teeme ka järgmist:

- teeme kindlaks ja hindame raamatupidamise aastaaruande kas pettusest või veast tuleneva olulise väärkajastamise riskid, kavandame ja teostame auditiprotseduuri vastuseks nendele riskidele ning hangime piisava ja asjakohase auditi tõendusmaterjali, mis on aluseks meie arvamusele. Pettusest tuleneva olulise väärkajastamise mitteavastamise risk on suurem kui veast tuleneva väärkajastamise puhul, sest pettus võib tähendada salakokkulepet, võltsimist, info esitamata jätmist, väärarvutuste tegemist või sisekontrolli eiramist;

- omandame arusaamise auditi puhul asjassepuutuvast sisekontrollist, et kavandada nendes tingimustes asjakohaseid auditiprotseduure, kuid mitte arvamuse avaldamiseks sihtasutuse sisekontrolli tulemuslikkuse kohta;
- hindame kasutatud arvestuspõhimõtete asjakohasust ning juhtkonna arvestushinnangute ja nendega seoses avalikustatud info põhjendatust;
- teeme järelduse juhtkonna poolt tegevuse jätkuvuse arvestuse alusprintsipi kasutamise asjakohasuse kohta ja saadud auditi tõendusmaterjali põhjal selle kohta, kas esineb olulist ebakindlust sündmuste või tingimuste suhtes, mis võivad tekitada märkimisväärset kahtlust sihtasutuse suutlikkuses jätkata jätkuvalt tegutsevana. Kui me teeme järelduse, et eksisteerib oluline ebakindlus, oleme kohustatud juhtima vandeaudiitori aruandes tähelepanu raamatupidamise aastaaruandes selle kohta avalikustatud infole või kui avalikustatud info on ebapiisav, siis modifitseerima oma arvamust. Meie järeldused põhinevad vandeaudiitori aruande kuupäevani saadud auditi tõendusmaterjalil. Tulevased sündmused või tingimused võivad siiski kahjustada sihtasutuse suutlikkust jätkata jätkuvalt tegutsevana;
- hindame raamatupidamise aastaaruande üldist esitusviisi, struktuuri ja sisu, sealhulgas avalikustatud informatsiooni, ning seda, kas raamatupidamise aastaaruanne esitab aluseks olevaid tehinguid ja sündmusi viisil, millega saavutatakse õiglane esitusviis.

Me vahetame nendega, kelle ülesandeks on valitsemine, infot muu hulgas auditi planeeritud ulatuse ja ajastuse ning märkimisväärsete auditi tähelepanekute kohta, sealhulgas mis tahes sisekontrolli märkimisväärsete puuduste kohta, mille oleme tuvastanud auditi käigus.

/digitaalselt allkirjastatud/

Krista Lehtsalu

Vandeaudiitori number 279

Osaühing Infora

Auditoortevõtja tegevusloa number 51

Tallinna tn 19/21, Viljandi linn, Viljandi maakond, 71013

11.04.2024

Audiitorite digitaalallkirjad

Sihtasutus Pärnumaa Arenduskeskus (registrikood: 90014158) 01.01.2023 - 31.12.2023 majandusaasta aruandele lisatud audiitori aruande on digitaalselt allkirjastanud:

Allkirjastaja nimi	Allkirjastaja roll	Allkirja andmise aeg
KRISTA LEHTSALU	Vandeaudiitor	11.04.2024

Tegevusalad

Tegevusala	EMTAK kood	Põhitegevusala
Ärinõustamine jm juhtimiselane nõustamine	70221	Jah

Sidevahendid

Liik	Sisu
Mobiiltelefon	+372 55517755
E-posti aadress	info@parnumaa.ee